Թիւ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 78 — 5/17 ՄԱՅԻՍ 1898 — 26 ԶԻԼՀԻՃԱԷ 1315 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

درعادت غازته‌سی اداره‌خانه‌سنده

Նամակ կամ որեւ իցէ զրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Զգօյշին

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » երեքամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք.
» » » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային փաստ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխանակ 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՍԱՂԱՐԹՆԵՐԸ ԵՒ ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

Ապրիլի սկիզբն ենք տակաւին, առտուն անձրեւ եկած է, և սաղարթները դալարին վրայ ջրային վէճ մչուշ մը կը ցոլայ, ինչպէս երկինքի կապոյտին վրայ ամպին ճերմակ բեհեզը։ Դեռ թաց խիճերուն վրայէն կը յառաջանանք փոքրիկ Ատրենէին հետ ընդարձակ պարտէզին ծառուղիին մէջ, մինչդեռ երկուստեք պուրակներուն ուռճալից լայն թեւերը մեր գլխուն վրայ ղիրաք կը գրկեն։ Զողաբարձ տունկեր ծածանուած՝ կը սաղսկին դալարուն օձերու պէս, փաթթուելով կաղնիներու՝ շնճիներու հաստ բուներն ի վեր երենց ցրցուն նիհար բազուկներովը, ծլարձակ նուրբ բարտիներ երենց ճաղատ հասակովը վեր կը բռնեն օդին մէջ ցցունք մը յանցաւոր տերեւներու, որ մեր նոր ըլլալն տարուութեան մէջ կը կասկածանայ կարծես, իր կանանչէն ալ անոր ըլլալ երանգագանակին մէջ գմրուխտի կաթիլ մը սրսկելով։ Մեր շուրջը, ամէն տեղ, մարմնոներուն վրայ հոծ և կենալից շունչ մը կը ծաւալի։ Լեռնային առոյգ ու մաքուր հովն է որ ծառերուն վարագեղ գլուխները կը գողցնէ ագամներու թափփփելով անոնց սպայիկ թեւերն ի վար։ Եւ կանանչին տիրապետութիւնն է ամէն կողմ, կանանչ ծիրանի գօտի մը, կարելի է ըսել, հակայ իր ծաւալին մէջ, ատենապարը վառվռուն երանգներու այդ լուռ երաժշտութեան, որ մինչեւ որ գիշերը կանանչին, բայց յափուկի անդուսէ թարմ կանանչին մինչեւ սիրամարդի վերարտուեր ջերմիկ կանանչը, մինչեւ թաւշային մութ խորունկ կանանչը մամուռին, ուր հաւկիթներ կը դնէ տարագնաց հաւիկը իր պանդուխտի ուղեւորութենէն եւքը։

Բարձրաբերձ ծառերու կատարէն մագի նման բարակ շիւղեր և առաջատի նման ըլլնծաւալ տերեւներ, ժանեկաւոր ու միակտուր՝ հեղեղի մը ջուրերուն պէս կը դահավիժեն իրենց վերերոտ ողկոյզները մարգերուն մարչ ու կակուղ դորգին վրայ, ուր կը ծլի դարունը իր կոկոններուն մէջ պահուրտած ամչկոտ ծաղիկներուն կուսական աներեւոյթ և անծանօթ թովչութեամբը։

Արձակ հովիզոններու մէջ չըլաբերող այդ առոյգ բեղմնաւորութեան մէջ տեղը, ուր ամէն տերեւ յոյս մը և ամէն ծիլ խոստում մը կը պահէ, սքանչացած, հրապուրուած կանգ կ'առնեմ, և սիրոս դարունին թարմ բողբոջումին մէջ յանկարծ կորսուած մտերմութիւն մը դանելու զգացումով կը բարախէ։ «Ինչ աղուոր է» կը դոչեմ։

—Ինչ աղուոր պիտի ըլլայ երբ բոլոր ծաղիկները բացուին, կը պատասխանէ Ատրենէ եռանդով։

Ու այս մանկական միամիտ բացագանչութեան մէջ կը գտնեմ ամբողջ մարդկային կեանքը։

Այդ հակայ ծառերուն տակ, դալարամանելու այդ վերհաչուք պերճանքին մէջ, որ բոլոր մեր նոր բոլորը կը լեցնէ, և որ պիտի տեւէ ամբողջ ամիսը իր յեղյեղուն բայց տեսարան փթթումներովը։ տերեւներու այդ զանազանակ ու անեմառամ բանաստեղծութեան հանդէպ, որ աչքերդ ալ, սիրտդ ալ, թոքերդ ալ կը կաղդուրէ, երիտասարդութիւնը թաքուն բաղձանքներու սարսուռը կը դղայ, և դարձնելով երեսը բնութեան այդ անխոնջ՝ այդ մտերիմ վայելքներէն, կը փնտռէ անոնց դոդին մէջ թրթռացող աննշան շարքները, հովերու և սատպներու պէս վազանցիկ, որոնք իրենց բուրումին հետ պիտի ցնդին, վայրկենական տաք հաճոյք մը նուիրելով միայն։

Այսպէս չէ՞ կեանքն ալ։ ամբողջ դայն ընդոլ յոյսերը դալար, թարմ ու կենսայորդ այդ սաղարթներուն նման, երաղել կու տան մեզի անծանօթ ծաղիկը, որ ապագային ծոցին պտի ծլի, ու ակնապիշ կը սպասենք անոր մեր աղուոր օրերուն մէջ, անտեսելով մեր շուրջը փթթող երանութիւնը, երիտասարդութեան և անհոգութեան դալար օրերը, որոնց տեւողութենէն կը ձանձրանանք, ու կ'երազենք, կ'երազենք մինչեւ հասնինք անոր, որ այդ ատուպը, այդ ծաղիկը պիտի ըլլայ, անոր նման հաղուագիւտ և խուսափուկ անոր նման։ Բայց այդ վայրկեանը պիտի ապրինք կեանքը, և անոր ծնունդտուղ բոլոր յոյսերուն, և անոր հեռեւանքը եղող բոլոր յիշատակներուն չարչարանքը սիրով պիտի կրենք։

ՍԻՊԻԼ.

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Ա.

—Թէլէկրաֆ։—Ինչո՞ւ այս հրաշագործ մեքենականը՝ այս ընդարմացած մեքենականութեան, որ կը դիմաւորանայ շարժելու նոյն իսկ։ Արդեօք մի՞ն է այս ան լեղի հեգնութիւններէն՝ զոր ժողովրդին սկզբնական ու կոյտ սրամտութիւնը գիտէ անպթօրէն թքնել՝ ծաղրին թունաւոր պաքովը երբեմն վիրաւորելու համար մարդ մը, եղբայր մը, երբ ճակատագիրը զայն սալայատակին վրայ կը նետէ, դո՛ւրս ընծանիքէն, դո՛ւրս ընկերութենէն՝ ուր մտնելու չունի ա՛լ իրաւունք։

Ցիսունի մօտ մարդ մըն է, միջահասակ, նկուն քամակով, ծաղիկ աւրած դէմքով մը՝ ուր կնճիռներ ու ակօսներ կը վազվռտեն, զիրար խաչաձեւելու ուղղութիւններով, սրանկիւններու, ուղղանկիւններու, զուգահեռականներու, և երկրաչափական դիծերու անհաւասար ու դողդոջուն արշաւանքներով։ Անժամանակ ու փութացուցուած քայքայումի մը տխուր նշաններն են ասոնք, անչնչելի կերպով խարանուած դատապարտեալին դէմքին վրայ։ Բայց տարօրինակ բան, վշտագին հակասականութեամբ մը, կլոր, պզտիկ աչքերուն անմաքուր պղտորութեան մէջ, տակաւին ուժով կենդանութեան մը շողիւնը կը ճառագայթէ, ու նայուածքին մէջ, որ իր հաստ սև ու կարկառուն յօնքերուն մացառին տակէն կը ճաճանչուի, ինչպէս չըջմոլիկ հուրը՝ որ թաւուտքին մթութենէն իր կասկածելի արիւնոտ նայուածքը կը սեւեռէ մոլորած ճամբորդին վրայ,— կը կարծես նշմարել տեսակ մը ջատեալ վայրագութիւն, որ անհանդիստ կ'ընէ զբեղ, և ոչուն կարծը ու յամառ սեւեռումին չես կրնար տոկալ, մթին կանխամտածութիւններու և տրտնջոտ ըմբոստացումներու արտայայտութեանց այլ ևս սովորութեան փոխուած վիճակը տեսնելով հոն։ Սեւ, ձարախտ ընչացք մը, իր բաժանման կէտին վրայ միացած, ամբողջութիւն մը կազմելով, քուրջի մը պէս կ'ինայ շրթունքներուն վրայ, ծածկելով դանոնք ամբողջովին։

Աղտոտ ու խիտ մօրուք մը կը շրջանակէ այս փճացումը։ մէկ երկու ամսուան անկանոն մօրուք մը, որուն վրայ խաղալու իրաւունք չունին մէկ բատին քմահաճոյքները, և որ վազը, եթէ առիթը ներկայանայ, բարի ապրիչի մը գթասրտութեամբը, կրնայ քերծուիլ։ Եւ իր վրայ-դուխը, իր հագուստներն ալ, իր դէմքին ընդհանուր արտայայտութեան հետ հաշտուելով ինկած պերճութեանց և վարժի շռայլութեանց նուիրակներն են, որոնք այս աղքատ մարմինը պատսպարելու համար իրարու հանդիպած ըլլալնուն անհուն զարմանքը ունին կարծես։ Ժամանակին բարեձեւ ու մեծուորի ճիվերուն մէջ շատ պատիւ տեսածի երեւոյթով մուճակներ, քովերէն քակուած, դրեթէ ա՛լ ճերմկած, իրենց վրայ կրելով տակաւին սեւ ադտոտած ժապաւէնը՝ անցեալ փառաւոր օրերուն յիշատակին համար։ Կապոյտ կտաւէ հինցած բլուզ մը, ու կարկատան վերարկու մը հաստ տոպրէք, որ տակաւին քիչ մնաց մարմինները կրնայ տաք բռնել, հոգ չէ թէ աստառ ու կոճակ չունենայ ա՛լ։ Ու կապուտը ամբողջացնելու համար, պէտք է նշանակել կարմիր լայն գօտին, որ կը քաշած բռնին վրայ կը փաթթուի, կը փաթթուի խանդակաթ անկեղծութեամբ։ և ահագին ֆէս մը՝ որուն շուրջը խոշոր կապոյտ եզմա մը կը պլորուի, ծածկելով ականջներուն ու ճակտին մէկ մասը, գունչի մը դդուչութեամբ, որ թէև գլխին դժբաղդ վիճակը բոլորովին ծածկած ըլլայ, և սակայն կասկածելիութեան արգահատելի գրոշմ մը կը կրէ միշտ։

Ամբողջ պատկերը, իր գիծերու անագորոյն խորհրդանշականութեան մէջ, աշնանային մշուշոտ ու տրտմագին տեւեւութեան մըն է, ուժին, կորովին, բնական դեղեցկութեան տերեւութափը, ու տերեւութափը ամբողջ հոգիի յուսաժպիտ ըսպիտակ ծաղկումներուն։

—Թէլէկրաֆ։

—Ուրեմն ինչո՞ւ։

Արդեօք անո՞ր համար որ այս ժանգոտած մեքենան կորսնցուցեր է ա՛լ իր ուժական ու շարժողական կարողութիւնները։ Եւ ծաղրը, անդրադարձօրէն, ժխտականօրէն եկած, ձեռքիս հակառակ ոսկրուտ կողովը դէմքի մը արուած ապտակին պէս, աւելի ցաւցնող ու աւելի վիրաւորիչ է քան իր գրական հանգամանքներուն մէջ։

Բ.

Եւ սակայն, վերջապէս իր ծագումը ունենալու է այս հրաշագործ մեքենանը։ Այս ծաղրը, այս մարդուն անունին կցուած, եթէ ոչ ժրխտական օրէն, եթէ ոչ հասարակութեան կոյտ ու անվարկեանկատ սրամտութենէն արձակուած կոյուղի մը թուք է, այն ատեն, ճշմարիտ պատուանուն մը ըլլալով սկսած ըլլալու է։

Թէլէկրաֆ Բարսեղ, որդին եղած է հարուստ ընտանիքի մը, որուն ծառանգած է դրամն ու հմբաւը։ Պարապ տեղը այդպէս չեն ըսած իրենք, իր երիտասարդ տարիքին ու իր հոգիին ամէնէն ուժով յատկանիշը ցայտեցնող, իր բարոյական մարդու արժէքը հռչակող պատուոյ ժապաւէնի մը պէս կրած է այդ անունը։ Ու այսօր, կը հաւատամ թէ, զինքը անցեալին մէջ մօտէն ճանչցողները՝ ան հետացած՝ այլ համակրելի անցեալի մը յիշատակին համար, համակրութեան ընձիւղ մը կը պահեն դեռ իրենց սրտին մէջ այս մարդուն նկատմամբ՝ որ ընկերութենէն վտարուած, բայց հիմայ անոր մոլթին կպած մակարոյծ մըն է, ամէնէն աղտոտներէն ու ամէնէն զզուելիներէն։

Կեցած մեքենայ մը, հեռագրի աւրուած գործիք մըն է ուրեմն անիկա, տգէտ գործածութեան մը մէջ անպիտան առարկայի մը վերածուած, ու հիմայ աշխատանոցի մէկ անկիւնը արհամարհանքով նետուած։ Բայց վերջապէս՝ մեքենայ մը եղած է ան, գործածութեան ու շարժումի անցեալ մը՝ ետեւը։

Ու չեմ գիտեր ծաղր մը աւելի թունաւոր ու ոսկանող քան այն՝ ուր բարձր հանդամանք մը յատկանշող վերադիր մը, կը շարունակուի դեռ կըպցուիլ հոն՝ ուր այլ ևս մնամէջ պիտակ մը, օտարոտի բան մըն է միայն, ինչպէս ապտոտ սրուակ մը՝ որ ՀԷՔՈՒՈՒԹԻՒՆ էթիքէթի մը կը կրէ վրան, այլ որուն մէջ ապականութիւն միայն կայ այսօր։

Ու Թէլէկրաֆը հոն է միշտ, խորտակուած, տժգոյն, խաղրած դէմքով։ Գաւազան մը ունի ձեռքը, վասն զի ոտքերը կը կթոտին քարած ատեն։ Կրնաս իրեն կից մը տալ ու ցեխին մէջ գլորել եթէ ուզես։

Այդ մարդը՝ որուն ընտանիքը տան դուռը երեսին դոցած է, այդ մարդը որ մարդկային զգացում, դրամ եւ կեանք ունեցած է, երբ իր հատ ճպոտին կրթնած, խանութիս առջեւէն կ'անցնի ամէն օր, կը խորհիմ թէ ինչ ունի ան ալեւոր։ Ոչինչ, բայց եթէ խարխլած կմախք մը՝ զոր կը քաշէ դեռ իր ջլագար ոտքերուն վրայ, փողոցին տիղմերուն մէջէն։

—Աղբա՛ր, ինծի քանի մը մեթալիք տուր, կ'ըսէ երբեմն, քովէն անցած ատենդ, քեզի որ հին ծանօթ մըն ես։

Ա.ոիկա՝ ողորմելի ու ընկճուած աղքատին մեղմ ու ճիսը ծուռ ապաչանքը չէ սակայն, որ անցորդին իր չոր ձեռքը կ'երկարէ, լքումի ու նուաստութեան կեղծ կամ անկեղծ շեշտով մը։ Հոս գողդոջուն ձեռքը չէ՝ որ նըւաստաբերէն կը մուրայ, այլ ապտոտ ձայն մը՝ որուն մէջ տեսակ մը անտարբերը ու սովորական բան կայ։ Դուռնէ դուռ չի պտրտիր, ամէն մարդու չի մօտենար։ անիկա իր ծանօթ բաժանորդներն ունի՝ որ զինքը կը ճանչնան։

—Պորոն կարապետ, ինծի քանի մը մեթալիք տուր։

Իբրեւ թէ ըսէր։—Բարի լո՛ւս, պարոն Կարապետ։

Եւ ի՞նչ կ'ըլլայ։ Տո՛ւր, դուն որ ունիս, տո՛ւր, ու մի՛ հարցներ։ Ասոր մէջ տարօրինակ բան մը կայ։ Տո՛ւր, իբրեւ թէ փոխ տայիր, կամ մանաւանդ իբրեւ թէ պարտք մը վճարէիր։ Ինչո՞ւ կը դժկամակիս, ողորմելիս՝ պիտաս, ինչ։

—Ինչ պըտանես բարան, Թէլէկրաֆ։

—Ինչուտ է պէտք, դուն տընկէ քանի մը տասնոց տուր, պէտք է։

—Եւ եթէ պէտք չունենայ այդ մեթալիքներուն, այդ քանի մը խեղճ ու կրակ մեթալիքներուն, որոնցմէ հազարներով անցած է իր ձեռքէն, միթէ պիտի դիմէ՞ր քեզի ան, Թէլէկրաֆը։ Այդչափ բա՞ը չե՞ս կրնար մտածել, անմտ։ Ան իր արժանապատուութիւնը միթէ պղտիկցնէ՞ր պիտի քու քովդ, եթէ ստուգիւ պէտք չունենար այդ քանի մը անոյշ մեթալիքներուն, որոնց համար այսօր քեզի պէտին ոտքերուն ներքեւ կը պարտաւորուի դընելու իր հպարտութիւնը։

—Ինչուտ է պէտք, դուն տընկէ քանի մը մեթալիք տուր, կ'ըսիմոր քեզի։

Ու Թերեւս կը խորհինք թէ ինչի կրնան ծառայել այդ քանի մը տասնոցները, զոր պէտք է տաս,—վասն զի մուրացկան մը չէ քենէ ուզողը—իբրեւ թէ հին պարտքի մը վերջին մնացորդներն ըլլային, իբրեւ թէ չմարուած հաշուի մը թափփփուքներն ըլլային անոնք։

—Տո՛ւր կ'ըսիմոր քեզի, հինգ բարա չունիմ ճանրմ, մուրա՞մ ա՛։

Պէտք է յարգել այս փափագը՝ որպէս զի չպարտաւորուի մուրալու։

Բայց ի՞նչ պիտի ընէ։ Հա՞ց պիտի գնէ։ Հաւատացէ՛ք որ օրը տաս լաբայի հաց չի կրնար ուտել, ֆէս մը, բօթուր մը, Էնթարի մը, զօտի մը պիտի գնէր։ Բայց այդ մէկ երկու մեթալիքներո՞վ։

—Կէնէ՛ պլաը խմես, Թէլէկրաֆ։

Սուտ խօսիլ չի գիտեր, խաբեբայ չէ, անբարոյական մարդ չէ ան։ Ոչ ոք կրնայ զէշ խօսիլ իրեն համար։ Ու առանց մտածելու, առանց կարմրելու, առանց վերապահումի, կը պատասխանէ թէ պիտի խմէ. այս՝, ինչո՞ւ չէ։—Ի՞նչ անեմ ծէ աղբարս, չը խրմած չըլլար, չը խրմեմ տէ մեռնի՞մ ա՛։

Այս տարօրինակ տրամաբանութենէն ամբողջ հոգիբանութիւն մը կը բղխի։ Դիւրաւ թէ կայ ժամանակ մը, ուր օրին, մեռնողներու համադրական ոգին կը դառնայ այլ ևս մարդուն համար։ մարմինը ա՛լ հացի չի կարօտիր։ Հոգին՝ ա՛լ որեւէ բարոյական ու բնաղանցական արբչութեան պէտք չունի։ Միայն կորսնցուցած է իր բոլոր գործունէութիւնը։ Այն ատեն օդին գինովութիւնը ամէն բան է։ Եթէ չխմէ՝ չի կրնար աչքերը բանալ։ Եթէ չխմէ՝ կիսոտ ոտքերը չեն շարժիր։ Եթէ չխմէ՝ գլխերը քուն չի կայ։ ո՜հ, եթէ չխմէր, կարծես պիտի խենդենար ու ծանր բան մը պիտի խեղդէր զինքը։ Մարդկային զգացումի յետին պլպլուն կայծը արդեօք, զոր աչքերի մառախուղներու մէջ պէտք է խեղդել ամէն անգամ, բարոյական հարուածի մը տակ յանկարծամահ չըլլալու համար օր մը։ Մարդը պէտք է խեղդել, կենդանին կաղեցնել ապրեցնելու համար։

Եւ այս մարդկային խրտուիլակը, ամէն անգամ որ քովէս կ'անցնի դողդըղալով, խորին արգահատանքի ու անսահման տրտմութեան սեւ կոհակ մը կ'ուռեցնէ կուրծքիս տակ։

Ու կը խորհիմ թէ ան ալ ինկած մըն է, կասկածելի բնակիչ մը՝ ընկերութեան ստորերկայ կայանային։ Մարդ. մը մեռած է, կեանք մը մարած է իր մէջ։ Ու տակաւին ժամանակ չունեցած խորհելու թէ ո՛վ է պատասխանատուն, եսասիրութեանս խորին գիտակցութենէն բղխելով. կարեկցութեան ու այլասիրութեան զգացումներս, թանձր մակընթացութեամբ մը, իր վրայ կը տարածուին, մինչդեռ իր մոգական անունը հեգնական յանկերգի մը պէս, շրթունքներուս վրայ կը յաճախէ նորէն.

—Թէլէկրաֆ։

Մակարա

Կ.

ԿԻՐԱՄՈՆԷՆ ՆԱՄԱԿ

27 Ապրիլ 1898.

Որչափ շուտ եկած էր վերջին ձմեռը, այնչափ ալ ուշ հեռացաւ, և երբ ալ սաստիկ ձմեռ մը ձանձրացած՝ անհամբեր կը սպասէինք գարնան առաջին ամիսներուն, անոնք ալ իրենց մշուշապատ օրերովը ոչ նուազ անհաճոյ եղան։ Հոս մշուշը՝ երբ անգամ մը չորս դին ծածկէ խտաս մթնոլորտով մը՝ խոսքով չանհնարանար։ քիչ մը անբերեռ է, կը տեւէ օրեր, ցերեկ ու գիշերներ շարունակ, այնպէս որ այս եղանակին մէջ ալ ստիպուած ենք ձմեռուան զգեստ կրել, և քիչ մը կրակ ուենենալ սենեակնուս մէջ, եթէ չենք ուզեր մրսուիլ։ Մառախուղը կրնայ մրսուել նաև մեր միակ բերքին, կաղինին, որովհետև ի՛նչպէս ամէն բոյս, ան ալ պէտք ունի կենսատու արեւուն։

Որչափ ջղային ըրած էր մեզ մառախուղը, այնչափ կամ աւելի տենդոտ վիճակ մը ունէր կիրասոնի քիչ մը զգացող հայը՝ սա վերջին երկու ամիսներուն՝ մինթարի մը խնդրին համար։ մինթար մը ունինք որ տասնչորս տարիներէ ի վեր ուզածին պէս կը պաշտօնավարէ անընդհատ։

Ժողովուրդը՝ ճանձրացած իր զեղծումներէն, որոնք ամէն առաջ ալ հրապարակուած էին արդէն, այս անգամ ալ փորձեց հրաժարեցնել զինքը։ Ապերա՛խտ ժողովուրդ, որ չի հաշուեր իր 14 տարիներէ ի վեր սղղին բրած ծառայութիւնները։ Կիրասոնէն անցնող ճամբորդներուն հարցուցէք։

Տարուէ տարի ամրացած կարծել ինքզինքը իր պաշտօնին վրայ, չրջապատուած իրենիներէն, Թաղական Խորհրդի ալ անդամ ըլլալ, տուն ու դիրք չունիլ, և ահա գաւառական վարչութիւն մը, որ 26 յունվարի պաշտօնագրով մը Թաղական խորհրդարանի դռները խոսաւ գոցէ իր երեսին և մինթարութենէ հրաժարեցնէ զինքը. այդ քիչ մը դժուար էր. ուստի պէտք էր ամէն ձիգ թափել։ Նպատակը կարդարացնէ, ըսաւ, և ամէն միջոցներու դիմեց զորս, զանց կ'ընեմ հոս սրակել։

Բայց ժողովուրդը, որ այս անգամ քիչ մը աւելի համերաշխ և հաստատամիտ գտնուեցաւ, կրցաւ իր արդար բողոքը լսելի ընել, թէ՛ Ազգ. Գուսառական Վարչութեան և թէ կուսակալութեան։ Գերապատիւ Տ. Խաչիկ Ծ. Վարդապետ՝ Օրտուի ժողովուրդը Տ. Աբրահամի ձեռքէն ազատուելու ջանալն յետոյ, չպիտի թողուր որ մինթար Արթին աղայի պէս մէկն ալ իր պաշտօնին վրայ մնար կրնասն. և ատոր համար, անձանձիր աշխատեցաւ երեք ամիսներէ ի վեր, յոյսը դընելով Վանէ. կուսակալ պէտի լուսամիտ բարեացակամութեան վրայ։ Վանեմ թիւնը բարեհաճեցաւ հրահանգ տալ այս խնդիրը վերջնական անապէս կարգադրելու ի նպաստ ժողովրդին, և կը յուսանք, ի մասոյ, նոր մինթարի մը բան օրինի ընտրութեան ձեռնարկելու բերկրանքը ունենալ։

Կը մնայ հիմայ կրկին օգուտ քաղել առիթէն։ Վարչական մարմին ունինք եւ ժողովներու արձանագրութիւն չ'ըլլար. վիճակագրութիւն չունինք. կաղինի հաստատութեան պարտէզներ ունի ազգը, որոնց տէր կելլող մը չի կայ և տարուէ տարի նուազ արդիւնաւոր կը դառնան, որովհետեւ միջոցները չի ներեր 2-3 ոսկի ամսականով պաշտօնեայ մը կարդել։ Արդ՝ այս ամէնուն դարման պիտի տարուի, եթէ ժողովուրդը իր օրոշման մէջ հաստատ մնալով, ընտրէ այնպիսի նոր մինթար մը, որ մինթարական հասոյթներու փոխարէն, յանձն առնէ արձանագրութիւններ կատարել, ծնունդի, մահուան ևն. վիճակագրութիւնները պատրաստել, ճիշդ ինչպէս կ'ըլլար Մամանեան հանգուցեալ Գէորգ աղայի օրով և պարտէզներուն վրայ հսկել։ Իսկ եթէ այսչափ օգտակար գաղափարի մը հակառակողներ գտնուին, և յանկարծ ուրիշ անպիտան մը մինթար կարդել, մեղքը իրենց վզին։

ԱՐՄԵՆԱԿ

ԿԷՍՎԷ ՄԻՋԱԳԻՒՂԷՆ ՆԱՄԱԿ

Հիմա կը գտնուինք բնութեան վերազարթնումին մէջ, որ սակայն այս տարի յամր կ'ընթանայ ցուրտերուն պատճառով. ու մինք՝ գարնանամուտէն ի վեր՝ խիստ քիչ անգամ կ'ունենանք տաքուկ օրեր որոնց կը սպասենք անհամբեր, որովհետեւ գիւղացիներուս գլխաւոր զբաղումին, որ է շերամաբուծութիւն, չատ նպաստաւոր են։

Տասնըհինգ օրէն աւելի է որ մեր գիւղացիները սկսած են երթալ շերամատունները, որոնք գիւղին ստորոտէն սկսեալ մէկուկէս ժամուան հեռաւորութեան վրայ կը գտնուին, անջատ իրարմէ և կառուցուած թթենիի պարտէզներուն մէջ։ Այս տեղափոխութեան պատճառով գիւղը դատարկացած ու ամայացած է գրեթէ, այնպէս որ մշտահոս աղբիւրները դադար առած են Ռեբեկաներու պատշտուքէն եւ սրճարանները այրերու յարուցած ժխորէն։ Գիւղը մնացած են անոնք՝ որոնք շերամատուն չունենալով՝ իրենց բնակարաններուն մէջ կը նային շերամին, առատ խրկուելու կէս կամ ժամ մը հեռաւորութենէ կրելով թթենիի տերեւը, և ասոնք ալ փոքրամասնութիւն մը կը կազմեն։

Մէկ քանի տարիէ ի վեր խոզակին ընթացքը անյաջող կ'ըլլայ, հակառակ միքրոպզնական աշխատութեանց. այս պատճառաւ տեղացին տնտեսական տագնապի մէջ կը գտնուի։

Այս տարի Հանր. Պարտքի վարչութիւնը ժողովրդին ցուցուց մասնաւոր ապդարարագիրներ ուր պատուիրներ տրուած էին շերամատուները հականեխելու միջոցներուն վրայ։ Տեսնենք ի՛նչ պիտի ըլլայ ժողովրդին նիւթական զոհողութիւններուն ու յոգնաջան աշխատութիւններուն այս տարուան արդիւնքը։ Առ այժմ թթենիներուն մնացը քիչ է, եթէ սակայն պարզկայ օրեր չունենանք ու դարձեալ ցօղ ու եղեամ չիջնեն։

Գիւղիս համար նորութիւն մըն է երկսեռ վարժարաններուն ու մանկապարտէզին փակումը։ Այս տարի հոգաբարձութեան խելացի մէկ կարգադրութեան շնորհիւ՝ դպրոցական արձակուրդը՝ տեղական պահանջումներուն համաձայն, որոշուեցաւ շերամին ժամանակը ընել, լիմիտ գոհունակութիւն չատ մը ծնողքներու։ Քանի որ խօսքը դպրոցներուն շուրջն է, փութանք ըսել թէ այս տարի կրթական գործը սովորականէն քիչ մը աւելի մղում ստացաւ, դարձեալ շնորհիւ Հոգաբարձութեան երիտասարդ անդամներուն և ժողովրդին զոհողութեան, և անշուշտ չատ աւելի մղում պիտի ստանար եթէ Հոգաբարձութիւնը իր հաւաքական այցելութիւնները անպակաս ընէր դպրոցէն։ Այս պարտաղանցութիւնը ծագում կ'առնէ այն սխալ կարգադրութենէն որ եղած է թաղականութեան կողմէ։ Մենք այնպէս գիտենք թէ հոգաբարձութիւններուն գլխաւոր պարտականութիւնն է բարոյապէս հսկել վարժարաններուն վրայ։ բայց հոս այնպէս չէ։ Թաղականութիւնը որոշեալ սիւռնէի մը համաձայն հոգաբարձութեան վրայ նետած է կալուածական վարձքերու գանձումին խնդիրը, և հոգաբարձութիւնը ի հարկէ ստիպեալ՝ իր ժամանակին մեծագոյն մասը կը վատնէ այս խնդիրներու կարգադրութեամբ, որպէս զի երկու տէրանց ոչ կարէ ծառայել։ Մենք տեսակցութիւն մը իրաւունք չպիտի ունենայինք դիտողութիւն ընել այս մասին, եթէ սակայն Հոգաբարձութիւնը յաջողէր պէտք եղածը գանձել վարձակալներէն, որոնք ըմբոստացած, մանաւանդ վերջերը, երբեք կարեւորութիւն չեն տար անոր իբր երկրորդական գործ։ Վարչական մարմին ունինք եւ ժողովներու արձանագրութիւն չ'ըլլար. վիճակագրութիւն չունինք. կաղինի հաստատութիւն պարտէզներ ունի ազգը, որոնց տէր կելլող մը չի կայ և տարուէ տարի նուազ արդիւնաւոր կը դառնան, որովհետեւ միջոցները չի ներեր 2-3 ոսկի ամսականով պաշտօնեայ մը կարդել։ Արդ՝ այս ամէնուն դարման պիտի տարուի, եթէ ժողովուրդը իր որոշման մէջ հաստատ մնալով, ընտրէ այնպիսի նոր մինթար մը, որ մինթարական հասոյթներու փոխարէն, յանձն առնէ արձանագրութիւններ կատարել, ծնունդի, մահուան ևն. վիճակագրութիւնները պատրաստել, ճիշդ ինչպէս կ'ըլլար Մամանեան հանգուցեալ Գէորգ աղայի օրով և պարտէզներուն վրայ հսկել։ Իսկ եթէ այսչափ օգտակար գաղափարի մը հակառակողներ գտնուին, և յանկարծ ուրիշ անպիտան մը մինթար կարդել, մեղքը իրենց վզին։

ԱՐՄԵՆԱԿ

դական մարմնի մը։ Ինչպէս ըսինք, արձակուրդ է. ուսուցիչները և ուսուցչուհիները դրամ կ'ուզեն, գոնէ իրենց անմիջական պէտքերը հոգալու համար։ Իրերու այս վիճակին մէջ Հոգաբարձութիւնը չուարած մնացած է, և իրեն գրաւոր ու բերանացի, կրկնակի ու թախանձագին դիմումները և բողոքները թաղականութեան ուղղուած «Զայն բարբառոյ յանապատի» կը մնան։ Այս վիճակը եթէ չարունակուի, չարիք մը ըլլալ կը սպառնայ կրթական գործին որ դժուարաւ կանգուն բռնուած է հոս, և մեծ անպատուութիւն գիւղացիին որ չէ խնայած ու չի խնայեր իր հաւատաց լուման, իր զաւակին դաստիարակութեանը համար։

Կեդվ. — ՄԻՋԱԳԻՒՂՅԻ

ՔԱՂՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Գործերը կը ծգձգին, որոշումները չեն տեսներ իրենց գործադրութիւնը։ Սպանիացիք մէկ կողմէն, Ամերիկացիք միւս կողմէն կը մղին իրենց գործին յաղթանակին համար, և ելքը դեռ տարակոյսի մէջ է։ Վերջին բոլոր լուրերը, եթէ ոչ բոլորովին հակասական, գոնէ անորոշ են, հեռագրական զանազան գործակալութիւններ տարբեր գոյներով կը ներկայացնեն տարուած յաղթութիւն մը կամ կրուած պարտութիւնը։ Բայց այս վերջին երեք օրերուն հեռագրական լուրերու ամփոփոյքէն կ'երեւայ թէ ամերիկեան մարտանաւերը, սպանիականներուն անյայտացումէն վախնալով, ստիպուած են երկաթ շրջաններ ընել ովկիանոսին վրայ, և այս կերպով Քուպայի ցամաքը ելլելու ամերիկեան հոչակաւոր ծրագիրը կը մնայ տակաւին անգործադրելի։ Սպանիացիք նաւային նոր ուժ մը չուզելով փութացնել, ինչ որ սակայն անհրաժեշտ կը կարծուի, ուր որ ալ փախչին հիմա, գոնէ սա՛ մի թիթառութիւնը ունին որ ամերիկեան նաւատորմիղը իր բովանդակ ուժերը չի կրնար գործադրել Քուպայի պաշարումը սաստկացնելու և Մոնոէրոյի պէս սպանիական չարաճճի նաւերուն մուտքը բոլորովին արգիլելու Հաւանայի նաւահանգստին մէջ։ Բայց ալեակով կը բռնանք ըլլալ թէ ատոր ժամանակն ալ պիտի գայ, երբ այսօր վաղը Ամերիկացիք բաց ծովուն կամ ծովախորշի մը մէջ յանկարծակիի բերեն սպանիական նաւատորմիղը, որ ամէն հաւանականութեան համեմատ, պատրաստական որս մը կը համարուի ամերիկեան մարտանաւերուն, բաւական է որ այս վերջինները յաջողին ձեռք ձգել զայն։

Սակայն պատերազմին այս անատոյգ և տարտամ վիճակը դիւանագիտական յարաբերութիւնները կը փափկացնէ ասդին Եւրոպայի մէջ։ Եւրոպական դիւանագէտները լուութիւն սիրող մարդիկ չեն, և երկար ատեն չեն կրնար պատերազմէն առաջ եկած արձակուրդը հանդարտ սրտով վայելել։ Մանաւանդ Զէմպրլէյնի պէս դիւրագրգիռ նախարար մը, որ Թրանսվալի վերջին պատասխանագրէն սաստիկ կերպով առնուած է, չի կրնար Փիլիպպեան կղզիներու պէս կարեւոր գաղթային խնդրի մը մէջ իր ներքինը ցցուցնել, և չհասկցնել Եւրոպայի որ, եթէ ցամաքային Պետութիւնք ամերիկեան այդ նոր ստացուածքները ուզեն խնդրի տակ ձգել, մանաւանդ երբ խօսք եղած է թէ Ամերիկա զանոնք Անգլիոյ պիտի ծախէ, անկլօ-ամերիկեան նիզակակցութեան ահեղ գաղափարը կրնայ գործադրուիլ։ Սոլզպերի մարքիզ՝ որուն Դարնանածաղկի ընկերութեան ժողովին մէջ արտասանած ճառին գէշ տպաւորութիւնը տակաւին մոռցուած չէ, յարմար կը դատէ արտաքին քաղաքականութեան վիճակը դէշ ներկայացնել։ այս ամէնը կը ցուցնէ թէ Անգլիա սպանօ-ամերիկեան պատերազմը ամէն պտրագայի մէջ կը փափաքի իբրև առիթ մը գործածել վերջին դիւանագիտական պարտութեանց ծանրութեան տակէն ելլելու համար։ Բայց եկուր տես որ Եւրոպայի դահլիճները բնաւ իրար չեն անցներ անգլիական այդ յայտարարութիւններէն։ անոնք բնաւ չեն խօսիր, կարծիքի փոխանակութիւններ միայն կ'ընեն, և անկլօ-ամերիկեան զինակցութեան դէմ թատերական միջնացքներէն կը շարժեն զինուորեալ ցամաքին խրտուիլակը։

Իրաւցնէ մարդ չէր մտածեր թէ պատերազմին չարունակութիւնը Եւրոպայի համար պիտի սկսէր այս աստիճան քաղաքական մտահոգութիւններ պատճառել, բայց թո՛ղ որ անգլիացի քաղաքագէտները միտ չափազանցող են այն իրողութեանց վրայ՝ որ իրենց երկրէն դուրս տեղի կ'ունենան։ Նշանաւոր միտիկներ ունին անոնք, ուր կը խօսին հիմա սպանօ-ամերիկեան պատերազմին վրայ, ենթադրութիւններ կ'ընեն, հորիզոնը մութ կը գտնեն, ջուրերը պղտորելու և առանց անձնական մեծ վնասի՝ ձուկ որսալ ջանալու համար։ Հետեւաբար պատերազմին իրողութիւնները անպատճառ անգլիական ակնոցով դիտուելու չեն, ահագին կերպով խոշոր կը տեսնուին այդ իրողութիւնները այդ ակնոցին մէջէն։ Բայց Եւրեակ նիզակցութեան և Ֆրանքօ-ռուսական դաշնակցութեան հանդէպ՝ կարծես կը վայէր որ Անգլիացիք երեւակայէին անկլօ-ամերիկեան հնչուն նիզակցութեան մը գաղափարը չափել՝ չինել տարբեր կերպով անկէ օգտուելու համար. սակայն խնդիր է թէ ցամաքային Եւրոպա ո՛րքան կարեւորութիւն պիտի տայ այդ գաղափարին, և չպիտի՞ կարծէ թէ խաղ մը է այս, զոր Այպիոն ճարտար կերպով կ'ուզէ խաղալ աչքերու վրայ ցանելու համար։

Այս խորհրդածութիւնները ինքնին պիտի դարձրին բիչ ատենէն, երբ ամերիկեան ծովակալին տորմիղը բաղդ ունենայ ի մօտոյ սպանիականը բռնելու և փճացնելու։ Այն ատեն պատերազմը ապագ արագ իր վախճանին կը մօտենայ, և անգլիացի քաղաքագէտները կը հանդարտին, Սպանիա իր ներքին գործերուն միայն կը նայի, իր վերջին գաղթավայրերէն զրկուած, և Քուպա իր վախքին կը հասնի։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Կ'ըսուի թէ Լոնտոնի գերման դեսպանը մայիս 3ին Սոլզպէրիի հետ խօսակցութեան մը մէջոցին, հասկցուցեր է որ, եթէ Փիլիպպեան կղզիներուն կառավարութեան մէջ ոեէ փոփոխութիւն ըլլայ, Գերմանիա պիտի ստիպուի ինչ ինչ երաշխաւորութիւններ պահանջել, գերմանական շահերը պաշտպանելու համար։ Եթէ Անգլիա իր հպատակները պաշտպանելու համար Մանիլա զօրք հանէ, Գերմանիա ալ նոյն բանը պիտի ընէ։ Եւ կ'ըսուի թէ Լորտ Սոլզպէրի խոստովանեցաւ այս յայտարարութեան իրաւացի ըլլալը։ և ըսաւ թէ Անգլիա այդ տեսակ միտք մը չունի, և առաջարկեց այդ խնդիրը մէկ կողմ թողուլ, մինչեւ որ Մանիլայի շուրջը մղուած կռիւը վերջանայ։ Վերջապէս Փիլիպպեան կղզիներուն մասին անկլօ-ամերիկեան իրաւասութեան առաջին թշնամին պիտի ըլլայ Գերմանիա, թողլով մնացեալները։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ

Ֆրանսայի մէջ ի նպաստ Սպանիոյ համակրութիւնները երթալով կը շեշտուին և գործնական կերպարանք մը կ'առնեն։ Բարիզի մէջ շատ դէշ տպաւորութիւն ըրաւ այն լուրը՝ թէ Սպանիոյ մէջ շարժում մը կայ ի նպաստ խաղաղութեան։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոնի սպանիական դեսպանը բողոքեց անգլիական կառավարութեան թէ Քանատայի ճամբով Մ. Նահանգները կը զրկուի մեծաքանակ ծծումբ, ինչ որ պատերազմական մաքսանենգութիւն նկատուած է։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Լոնտոն, եկեղեցական գումարման մէջ Պաթի և Ռ. Էլսի եպիսկոպոսը ըսաւ թէ Բէնթբրպերիի Արքեպիսկոպոսին հարցուցած էր թէ Պ՞տք է մասնաւոր աղօթք ընել եկեղեցիներուն մէջ սպանօ-ամերիկեան պատերազմին վերջանալուն համար։ Միւնոյն ատեն Արքեպիսկոպոսին իմացուցած էր նաեւ թէ իր թեմի եկեղեցիներուն մէջ առաւօտ և երեկոյ կարդալ կու տար սա աղօթքը. «Ով Տէր, բարեհաճէ աշխարհի բոլոր ազգերուն շնորհել մտութիւն, խաղաղութիւն և հաստատութիւն։» Բէնթբրպերիի Արքեպիսկոպոսը պատասխանած էր. «Զեմ կարծեր որ մասնաւոր աղօթք մը ընել հարկ ըլլայ սպանօ-ամերիկեան պատերազմին համար։ Ընդհանրապէս խօսելով, աշխարհի վրայ միշտ պատերազմ կայ, և չեմ գիտեր թէ այս պատերազմին մէջ ինչ մասնաւոր շահ ունինք բաղդատմամբ միւս պատերազմներուն։ Բայց կը հաւանիմ դարձեալ որ դուք ձեր թեմին մէջ շարունակէք ընել այդ աղօթքը։»

ՃԱՌՈՆ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ

Ճէֆ-ՇէֆՕ ճառոնական կարեւոր թերթը կ'առաջարկէ սպանիական կղզիներուն մէկ մասը գնել, քանի որ Ճառոնի ժողովուրդը միշտ աճելու վրայ ըլլալով, նոր գաղթավայրերու պէտք պիտի ունենայ։

Ասիկ ալ կը տեսնուի որ Անգլիա, թէկուզ ամբայ եղաւ Փիլիպպեանները իւրացնելու, բայց պահանջումները այնքան շատ են որ, կը կարծուի թէ այդ դժուարութիւնը լուծելու միակ միջոցը պիտի ըլլայ, դարձեալ Սպանիոյ ձգել այդ կղզիները։ Ֆրանսայի, Ռուսիոյ քաղաքականութիւնը կ'երեւայ թէ այս գաղափարը պիտի պաշտպանէ, երբ պատերազմը քիչ մը իր ոգեւորութիւնը կորսնցնէ, և հանդարտ ու դիւանագիտական որոշումներ տալուն ժամանակը գայ։

ԺՈՒՆԷՎԻ ԴԱՇՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ցայտնի է թէ Զուիցերիոյ առաջարկութեամբ 1864ին միջազգային դեսպանախորհուրդ մը գումարուած էր Ժընէվի մէջ, պատերազմի դաշտին վրայ վիրաւորեալ զինուորներու վիճակը հշդելու, եւ շեղոքացնելու համար այն հիւանդանոցները և շարժուն դարմանոցները որոնց մէջ այդ վիրաւորեալները կը խնամուին։ Այս դեսպանախորհուրդին արդիւնքը եղած է Ժընէվի դաշնադրութիւնը՝ զոր ստորագրած են Ֆրանսա, Բրուսիա, Իտալիա, Սպանիա, Պլճիգա, Տանըմարգա, Հոլանտա, Զուիցերիա, Պատէն, Հէս և Վիւրթէմպերկ, և զոր ընդունած են անկէ ի վեր ուրիշ տասնըհինգ պետութիւններ։ Այդ դաշնադրութիւնը այսօր գործադրելի է բոլոր Եւրոպայի, ինչպէս նաեւ Պարակուայի և Սալվադորի հանրապետութեան մէջ։ Ըստ այս դաշնադրութեան, զինուորական վիրաւորեալներու օգնութեան հասնելու համար տեղական ընկերութիւններ կազմուած են, որոնք խաղաղութեան ժամանակ պաշտօն ունին հիւանդապահներ պատրաստել եւ հետամուտ ըլլալ վիրաւորեալները փոխադրելու և զանոնք խնամելու մասին եղած նոր գիւտերուն։ Իսկ երբ պատերազմ ծագի, այդ ընկերութիւնները իսկոյն գործի կը սկսին, պատերազմի դաշտը ներկայացուցիչներ կը ղրկեն և մեծ օգնութիւններ կը հասցնեն վիրաւորեալներուն։

1868 ին այդ Դաշնադրութեան կրցուցեան յաւելուածական յօդուածներ՝ որոնք ցամաքային պատերազմներու յատուկ եղող այդ դաշնադրութեան տրամադրութիւնները ղործադրելի նկատեցին նաեւ ծովային պատերազմներու։

Սպանօ-ամերիկեան պատերազմին առթիւ Զուիցերիա առաջարկած էր կառուցպետութեանց՝ որ 1868 ին ընդունուած այդ յաւելուածական յօդուածներու մասին իրենց հաւանութիւնը տան։ Սպանիա և Մ. Նահանգները ընդունած են Զուիցերիոյ առաջարկութիւնը և հաղորդած են իրեն թէ այդ յօդուածները պիտի գործադրուին ներկայ պատերազմին մէջ։ Զուիցերեան կառավարութիւնը վերոյիշեալ դաշնագիրը ստորագրող պետութեանց պիտի հաղորդէ այս հաւանութիւնը։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Դալարի գլխոյ սպանիական նաւատորմիղը՝ որուն զանուած տեղը գրեթէ պատերազմին ծագումէն ի վեր կը զբաղեցնէ մամուլը, վեց շաբաթ անշարժ մնաց փոքր Անթիլեաններու Սէն-Վէնսան կղզիին մօտ. թէեւ շաբաթը մէկ քանի անգամ, կանոնաւորապէս, անոր ճամբայ ելլելը կը ծանուցուէր։ Վերջապէս, Ապրիլ 29 ին Աէրվէրա ծովակալին հրամանատարութեանը տակ գտնուող այդ նաւերը ճամբայ կ'ելլեն անծանօթ տեղ մը երթալու համար։ Այդ թուականէն ի վեր չէր գիտցուեր թէ ո՛ւր կը գտնուի։ Սուտ լուրեր հնարելու վարպետորդիներ օր մը՝ անոր Նիւ Եորքի մտերը ռմբակոծման պատրաստուիլը կը ծանուցանէին, օր մը՝ փոքր Անթիլեանց Մարթինիք կղզիէն ածուխ առնելը կը հեռագրէին, օր մը՝ Պրէզիլիոյ եգերքներուն մօտ Ամերիկեան Օրէկոն մարտանաւը հանդիպելը կը հռչակէին, և վերջապէս անոր Քարտէյ դառնալը կը տեղեկացնէին, և այս ամէնը 24 ժամ անընդհատով միայն։

Սպանիական նաւատորմին Մարթինիք անցած ըլլալը հաւանական է, որովհետեւ ծանուցուեցաւ արդէն թէ ամերիկեան կառավարութիւնը բողոքագիր մը ղրկած է ֆրանսական կառավարութեան, յայտնելով թէ Մարթինիք՝ որ ֆրանսական կղզի մըն է, չեզոքութեան դէմ վարուած է սպանիական նաւատորմին ածուխ հայթայթելով։ Սակայն աւելի հաւանական է որ Մարթինիք անցնող սպանիական նաւերը պատկանին այն փոքրիկ նաւաքաժնին՝ որ կը բաղկանայ Աշիէ-ոնիէ ի Գրէ-Էնրիօ և Վէսթայէա զրահաւոր յաքուրակներէն և ուրիշ քանի մը նաւերէ, և որ պատերազմի յայտարարութեան պահուն Անթիլեանց մօտերը կը գտնուէր։

Երկկ հեռագիրը ծանուց մեզ թէ Սէրվէրա ծովակալին նաւերը կը գտնուին հոլանտական Քիւրաաս կղզիին մօտ, Վէնէզուէլայի ցամաքին հիւսիսային և Բորթորիքոյի հարաւային կողմը։ Եթէ այս հեռագրին ստուգութիւնը միւսներուն բաղդին չվիճակի, սպանիացիներուն և Ամերիկացւոց միջեւ նոր նաւամարտ մը չպիտի ուշանայ անշուշտ. բայց սպանիական նաւատորմին Քիւրաաս գտնուիլն ալ կասկածելի է, որովհետեւ երկկ առտու մեր ստացած եւրոպական թերթերը գրած էին արդէն այս լուրը՝ առանց մեծ հաւատք ընծայելու անոր։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկեան թղթատարական վարչութիւնը որոշեր է գրաւել Սպանիոյ Վաշինկթընի նախկին դեսպան Պ. տը Պէրնապէի և դեսպանատան ուրիշ կցորդներու ուղղուած նամակներ։ Կ'երեւայ թէ ատոնք լրտեսներէ տրուած տեղեկութիւններ կը պարունակէին։ Վաշինկթընի անգլիական դեսպանը յանձնարարեր է անգլիական կառավարութեան հրաւիրել Պ. տը Պէրնապէն և սպանիացի լրտեսները՝ հեռանալ Քանատայէն՝ ուր կը գտնուին։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐՈՒ ԿՑՈՒՄԸ

Տէյլի Թէլէկրաֆի Վաշինկթընի թղթակիցը կը գրէ թէ միայն արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէյը կայ, որ կը հակառակի Փիլիպպեան կղզիներուն Ամերիկայի կցումին։ Զրոյց կայ թէ Թրասի զօրավարը հաւանականաբար Փիլիպպեաններու կառավարիչ պիտի անուանուի։

ԿՈՆԴԱԿՄԸ

Միացեալ Նահանգներու կաթոլիկ արքեպիսկոպոսները ընդունեցին հովուական կոնդակ մը, որ կարդացուեցաւ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ։ Կոնդակը մեծ գովեստով կը խօսի Մաք Քինլի նախագահին հանդարտութեան և համբերութեան վրայ, և աղօթել կը հրամայէ ամերիկեան զէնքերու և նաւատորմին յաջողութեան համար։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԿՑՈՐԴԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ

Պէրլինէն կը գրեն Մնանոթարի. «Նաւային սպայ մը՝ որ ներկայ եղած է վերջին չինեւ-ճարոնական պատերազմին, և շատ ալէկ կը ճանչնայ սպանիական կղզիներուն վիճակը, մասնաւորապէս Մանիլան և Քուպան, հետեւեալ կերպով կը խօսի. «Բնաւ չեմ հաւատար թէ սպանօ-ամերիկեան ճակատամարտ մը տեղի ունենայ Ատլանտեան ովկիանոսին մէջ, և շատ հաւանական կը կարծեմ թէ սպանիական նաւատորմիղը Քարտէյ վերադարձած է։ Եթէ ճշմարիտ է այդ վերադարձը, սպանիական հրամանատարին իմաստութիւնը կ'ապացուցնէ, վասն զի հակառակ Սպանիացւոց մեծ քաջութեան, գրեթէ անկարելի է որ անոնց Ատլանտեանի նաւատորմիղը՝ Քարտէյի նաւատորմիղին հետ միացած՝ կարենայ դարնել Միացեալ Նահանգաց նաւատորմիղը։ Կրնամ ըսել նաեւ թէ Մանիլայի մէջ Սպանիացւոց ռազմանաւերը գիտութիւնը պարզ գրոյ էր։ Հոն Սպանիացիք այնպէս վարուեցան, ինչպէս Զինացիք վարուեցան՝ ճարոնցիներուն դէմ կռուած միջոցին։ Բացարձակապէս չունիմ ո՛չ գլուխ ոչ արմատ թիւն, վասն զի անձնական քննութեամբ գիտեմ թէ Մանիլա ծովախորշին մուտքը պաշտպանելէն աւելի դիւրին բան չի կայ աշխարհի մէջ։»

Պէրլինի թերթերէն միայն Բոռնը չը հաւատար որ սպանիական նաւատորմը գատիչ վերադարձած ըլլայ, և կը կարծէ որ, եթէ Ամերիկացիք այդ լուրերուն անկանջ կախելով, Քուպայի վրայ յարձակին, անհաճոյ անակնկալներ պիտի ունենան։

ԴԷՊԻ ՄԱՆԻԼԱ

Քոլորատոյի, Բանգասի, Մխուրիի, Նէպրասքայի, հիւսիսային Տաքոթայի և հարաւային Տաքոթայի կամաւորներուն հրաման ղրկուեցաւ Սան Ֆրանչիսքօ երթալու։ Յայտնի է թէ Տուէյ ծովակալն ղրկուելիք օժանդակ զինուորներուն թիւը առաջին անգամ որոշուածէն շատ աւելի պիտի ըլլայ։ Հրաման ղրկուեցաւ Սան Ֆրանչիսքոյի նաւային իշխանութեանց որ Զորլոնը չղրկեսը. ռազմամթերքով այնքան բեռցնեն, որքան կը բաւէ նաւուն տարողութիւնը։ Կ'ըսուի թէ այդ շոգենաւը իր արտաստոր ծանրութեան համար ժամը 13 մղոնէն աւելի ճամբայ չպիտի կրնայ կտրել։ Ածուխն ալ չպիտի բաւէ գինքը մինչեւ Մանիլա տանելու, ուստի Հոնոլուլու պիտի կենայ քիչ մը, ածուխ առնելու համար։ Այդ նաւուն մէջ ունը հարիւր զինուոր կայ միայն, բայց ռազմամթերքը, ուտելիքները և ածուխն է որ բեռը կը ծանրացնեն աւելի։

Մանիլա մեկնող շոգենաւերէն առաջինն է Զորլոնը։

ՄԱՏԻՍ

Մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ Մատրիտի շրջակայ ալիւրի մթերանոցներէն։ Երեսուն վայրկ ալիւր այրեցաւ և 7000 պարկ ալիւր վնասուեցաւ։ Քննութիւն մը բացուեցաւ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ

Տէյլիսի Լոնտոնի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ իր թերթին. «Եթէ Սպանիա տեղի չի տայ անմիջապէս, հրաժարելով պատերազմէ, —ինչպէս առ այժմ հաւանական չերեւար,—պատերազմը կըրնայ երկար տեւել։ Անգլիացիք կ'ուզեն մօտ ժամանակի մէջ կռիւը վերջացած տեսնել, ու կ'ըսեն թէ Սպանիա մեծ խոհեմութիւն մը ըրած պիտի ըլլայ խաղաղութեան համար բանակցելով։ Այս փափաքին մէջ երկու բան կրնայ նկատի առնուիլ։ Նախ որ անգլիացի վաճառականներ չեն կրնար ուրիշ անգամներու պէս զէնքի վաճառականութիւն ընել կռուող կողմերուն հետ և զուտ շահ մը ալ չեն տեսներ պատերազմին տեւողութեան մէջ։ Երկրորդ, ինչ որ ա՛լ աւելի կարեւոր է, անգլիացիք սկսած են զգալ թէ Փիլիպպեան կղզիները Մ. Նահանգներէն գնելը իրենց կարիքին չափ դիւրին չպիտի ըլլայ։ Պէտք է գիտնալ որ Ծայր. Արեւելքի մէջ Անգլիայէն ու Մ. Նահանգներէն զատ ազդեցութիւն ունեցող տէրութիւններ ալ կան, որոնց աչքին Փիլիպպեան կղզիներու ամերիկեան գրաւումի մը անգլիական գրաւումէ աւելի հեշտ պիտի երեւնայ։ Պէտք չէ մանաւանդ մոռնալ Ճարոնը, որ ոչ Անգլիան կ'ուզէ տեսնել հոն և ոչ ալ Ամերիկան։ Ճարոն երկար ատենէ ի վեր ձայն ձուն չէ հանած, բայց շատ կարելի է որ այսօր վաղը Անգլիա և Ամերիկա զայն Գերմանիոյ, Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի կողմէ անցած տեսնեն։ Ասոնք են երկու գլխաւոր պատճառները, երկուքն ալ աննպաստ, որոնց հետեւանքով Անգլիոյ մէջ կը փափաքուի տեսնել խաղաղութեան մօտալուտ կնքումը։

Կ'ըսուի թէ Պ. Ալլէն ծովային գործոց խորհրդական անուանուեցաւ հրաժարեալ Պ. Բուսվէլթի տեղ։ Զօրավար Ռուտֆորտ կը փափաքի նիւ Եորքի կառավարիչ ըլլալ, բայց Պ. Մաք Քինլի կ'ուզէ դիւանագիտական ասպարէզին մէջ պահել զայն։

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԻԶԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Լոնտոնէն կը գրեն Վիէննական թերթի մը թէ Անգլիացիներու համակրութիւնը Մ. Նահանգներու նկատմամբ, ներկայ պատերազմին առթիւ հեռագիտէ որոշ գոյներ կ'առնէ։ Անկլօ-Ամերիկեան նիզակակցութեան մը մասին նպաստաւոր ցոյցեր կ'ըլլան, և նախարարներն իսկ բացէ ի բաց կը պաշտպանեն այդ ցոյցերը, ինչպէս ըրաւ նորէն գաղթականութեանց նախարար Պ. Չէմպրլէյն։ Անգլիացիները ամէնէն աւելի չահագրգռող կէտը, ամերիկացիներուն Փիլիպպեաններու մէջ ընելիքն է։ Յայտնի բան մըն է թէ բրիտանական կառավարութիւնը կրցածը պիտի ընէ ստիպելու համար Ամերիկեան կառավարութիւնը որ վերջնապէս տեղաւորուի Փիլիպպեաններուն մէջ։ Անգլիոյ քաղաքականութեան բուն և դաղտնի չպահուած նպատակն է շատ մը պետութիւններէ կազմուած նիզակակցութեան մը հիմերը դնել Ռուսիոյ հողային նոր գրաւումներուն դէմ, Մայրագոյն-Արեւելքի մէջ։

Ցայտնի է թէ այս տեսակէտով Փիլիպպեաններուն Ամերիկայի կցումը ուրախութիւն պիտի պատճառէ Անգլիոյ մէջ։ Բայց հակառակ այս նիզակակցութեան հեռապատկերին, նախարարութիւնը չյաջողցաւ տակաւին քաղաքական շրջանակները հաշտեցնել իր Ծայր. Արեւելքի անյաջողութեանց հետ, այս բանը յայտնի եղաւ Խորհրդարանին մէջ։ Ելմտական նախարար Պ. Պալֆուր կառավարութեան քաղաքականութիւնը պարզած ատեն, իրապէս վարանոտ վիճակի մը մէջ ինկաւ, անպատասխանի ձգելով իրեն ուղղուած բազմաթիւ հարցումներ։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը բողոքելու շատ մը պատճառներ ունէր, բայց ան ալ անկարող է ցոյց տալու կառավարութեան բռնելիք ընթացքը։

Ամէն պարագայի մէջ խորհրդարանին վիճարանութիւնները աղէկ ազդեցութիւն չբրին Ռուսիոյ մէջ, որուն յարաբերութիւնները Անգլիոյ հետ, չաղէկնալու պատճառ մըն ալ ունեցան։ Լոնտոնի մէջ չեն ներեր որ Ծայր. Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը աւելի զօրանայ։

ՍԻՆԳԱՊՈՒՐԻԿՈՍԻ ԿՈՒՒԻՐ

Հաւանայէն Լոնտոն քաշուած սպանիական աղբիւրէ հեռագիր մը մանրամասնութիւններ կու տայ ամերիկեան մարտանաւերու կողմէ Սինգապուրիկոսի ռմբակոծման վրայ, զոր երէկուան թուով ծանուցած էինք։ Մայիս 11ի առտուն չորս ամերիկեան մարտանաւեր կը սկսին ռմբակոծել Սինգապուրիկոսը, մինչդեռ բազմաթիւ նաւակներ ամերիկացի զինուորներով և ռազմամթերքով կը յառաջանային դէպի կղզին եզերքը, ցամաք ելլելու նպատակաւ։ Սպանիական բանակը ետ մղեց այս յարձակումը, բայց ամերիկեան կրակը ոչնչացուց հեռագրական պարանին կայանը։ Ամերիկացիները երկրորդ անգամ ցամաք ելլելու փորձ մը ըրին և կրկին ետ մղուեցան։ Սպանիացիք 14 վիրաւորեալ ունեցան. կռիւը 8 ժամ տեւեց։

ՄԱՆԻԼԱ

Ֆրանսացի մը որ երկար ժամանակ Մանիլայի մէջ բնակած է և ուրիկ նոր վերադարձած է, հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տայ այդ քաղքին վրայ։ Մանիլա ամրացած քաղաք մը չէ. իր տանը մէկ թաղերէն մէկը միայն, որ հազիւ քանի մը հազար բնակիչ ունի. ամրութիւններով շրջափակուած է, բայց անզօր՝ Տուէյ ծովակալին կրակին դիմադրելու. իսկ եզերքին վրայ երկու մարտկոց միայն կը գտնուին երեքական քրուբի թնդանօթներով։ Մանիլա անպաշտպան կը մնայ ուրեմն ռմբակոծման դէմ։ Քաղքին սպանիական բանակը կը բաղկանայ 12000 զինուորներէ՝ որոնք ուտելիքէ չզրկուածի չափ պարէն ունին. բրինձը և արքաղը մեծ քանակութեամբ կայ կղզին ներսերը։ Ապատամբները դէշ զինուած, ոչ կազմակերպուած վիճակի մէջ և անկարող են ցանքի կողմէ Մանիլան պաշարելու։ Հաւանական է որ ուրեմն որ սպանիական զօրքերը անձնատուր չըլլան ամերիկացի ծովակալին՝ որուն սակայն Ամերիկայէն նոր օգնութիւն ղրկուիլը, ծանուցին հեռագիրները։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ՑԱՏԱԿԱԳԻԾԸ ՔՈՒՊԱՅԻ ՄԷՋ

Թէեւ մէկ կողմէն կ'ըսուին թէ Քուպայի արշաւանքը՝ ծովու վրայ տեղի ունենալիք վճռական ճակատամարտի մը արդիւնքէն ետքը միայն տեղի պիտի ունենայ, սակայն ուրիշ կողմէ ալ մեծ ոգեւորութեամբ առաջ կը տարուին Քուպա զինուոր փոխադրելու գործողութիւնները։ Մօտ օրէն, Շեքամօկայի մէջ պիտի կեդրոնանան 50000 զօրքեր, Լէ, Վիլէր և Ուիլսըն զօրավարներու հրամանատարութեան տակ։

Զօրավար Մայլս Տէյլի Մէյլի թղթակցին յայտարարեր է եղեր թէ ամերիկեան կառավարութիւնը հիմայ որոշած է մեծ յարձակում մը ընել Քուպայի վրայ, ամերիկացւոց ծովային յաղթութենէն անմիջապէս ետքը։ Քուպա պիտի ղրկուին, ինչպէս գրեցինք արդէն, 60000 զինուոր, որոնց 15000ը անմիջապէս պիտի մեկնին։ Կառավարութիւնը 60 փոխադրանաւ վարձած և պատրաստած է արդէն և 250 ալ պիտի պատրաստէ։ Զինուորները, զօրավար Մայլսի հրամանատարութեան տակ ցամաք պիտի ելլեն Քուպայի զանազան կողմերուն վրայ, ծովեզերքին բոլոր գաւառները և քաղաքները գրաւելու համար։ Այս գործողութեան լմննալէն անմիջապէս ետքը։ Հաւանաբար պիտի պաշարեն թէ ծովէն և թէ ցամաքէն։

ՄԱՆԻԼԱՅԻ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

Մեքսիքայի ամերիկեան հիւպատոսը պատուին վրայ երդում ընելով, յայտնած է թէ սպանիական նաւատորմիղը ճամբայ եղած է դէպի Մանիլա, սպանիացիներուն օգնութեան հասնելու համար։

ԶՕՐԱՎԱՐ ԹՐԻԲՈՒԷՐՈՅԻ ՄԱՀԸ

Սպանիոյ ծովային նախարարութենէն մասնաւոր պաշտօնով Լոնտոն ղրկուած զօրավար Թրիբուէրոյ, երբ սպանիացիներուն Մանիլայի մէջ կրած պարտութեան լուրը առաւ, սրտին կաթուած իջնալով մեռաւ։

ՄԻԶԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Երբ եւրոպական տէրութիւններէն մէկ քանին սպանօ-ամերիկեան պատերազմին միջամտել ուզեն, Ամերիկայի համաժողովին անդամները խստիւ պիտի բողոքեն այդ ձեռնարկին դէմ։ Թէ՛ խորհրդարանին և թէ՛ ծերակոյտին արմատականները պիտի պահանջեն որ պատերազմը շարունակուի, մինչեւ որ Սպանիա իսպառ փըճանայ։

Իսկ ընդհակառակը, կառավարութեան մէջ Բրիլի կուսակից երեսփոխանները միշտ կը պահանջեն որ չափաւոր ընթացք մը բռնուի սպանիացիներուն նկատմամբ։ Ամերիկայի քաղաքական շրջանակներուն նայելով, պատերազմը դեռ երկար ատեն պիտի տեւէ։

ՍՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՔԻՐԻԿ.—Սուտանի ամերիկեան Առաքելութեան քարոզիչները Ֆրիթաուն (Սիէրա Լէոնէ) գացին մայիս 11 ին Մարամբա նահանգէն։ Կը պատմեն թէ այն կողմերը առ այժմ ապստամբութիւն չիկայ. բայց բնիկներուն բռնած դիրքը շատ կասկածելի է, մտալուտ յարձակումներէ միշտ կը վախցուի։ Ներքնաշխարհին ամէն կողմերէն փախստական Եւրոպացիներ Ֆրիթաուն կ'ապաստանին հետզհետէ։

ԲԼՈՆՏԱՅԻՆ ԶՈՀԵՐԸ. —Օտեսայէն կը գրեն թէ ոսկի փնտռելու համար այդ քաղաքէն Բոլոնտայք մեկնող հարիւր յիսուն հոգիներէն, որոց մեծ մասը հրեայ էր. ամէնքը՝ բացի չորսէն՝ անօթի ծարաւ մեռեր են Ալասքայի մէջ։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ. — Հազարաւոր մարդիկ Թրանսվալի դաշնակցական գաւառներէն Բրեդորիա (Թրանսվալի մայրաքաղաք) գացած են Ներկայ ըլլալու համար Քրիւկէր նախագահին չորրորդ ընտրութեան հանդէսներուն, որ տեղի պիտի ունենային մայիս 12ին, հինգշաբթի օր։ Այդ հանդիսաւոր առթիւ, նախագահը ճառ մը պիտի խօսէր՝ շատ խաղաղասէր ոճով, յայտարարելով հանդերձ թէ Թրանսվալի կառավարութեան և Բրիտանական պետութեան միջեւ առկայ դժուարութիւնները ի մօտոյ պիտի կարգադրուին գոհացուցիչ կերպով։

ՍԻԱՄ. — Սիամի թագաւորը սկսած է իր երկրին բարօրութեան համար ջանք չխնայել։ Ներքին գաւառներէն եկած ապրելու անհրաժեշտ եղող ապրանքներուն տուրքերը չնչուեցան մասնաւոր հրովարտակով։ Այս որոշումը՝ վաճառականութիւնը ծանր բեռէ մը ազատելով՝ երկրին համար շատ օգտակար պիտի ըլլայ, մանաւանդ որ ջնջուած տուրքին տեղ ուրիշ մը հաստատուած չէ։

Պ. ԿԼԱՍՏԱԹՆ.— Վերջապէս ճ

ԱՅՍՕՐՎԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻՆ

ՄԱՏԻՏԻ ՄԷՋ

Բացարձակապէս կանխահաս է խօսիլ խաղաղութեան վրայ։ Պ. Սակասթա և միւս նախարարները տակաւին այդ տեսակ գաղափար մը չունին։ Եթէ քանի մը սպանիացի քաղաքագէտներ յոռետես զգացումներ ունին իրենց ներսիդին, կամ անհաւասար կռուի մը գաղափարը, որուն մէջ երկու կռուողներուն ահագին տարբերութիւնը աչքի կը զարնէ, բայց այս ժամուս տակաւին չեն ուզեր հակառակիլ ժողովրդային կարծիքներուն և հոսանքներուն, որոնք աւելի սաստկացած են Մանիլայի ձախողութեան վրայ։ Կուսակցութեան պետերը չեն ուզեր իրենց ժողովրդականութիւնը փոանգել, ժամանակն առաջ խաղալով լուծում մը տառաջարկելով, մինչեւ որ պատերազմին վիճակը անհրաժեշտ ընէ զայն։ Եւ տակէ զատ, տակաւին մեծ յոյս կայ հոն թէ մեծ պետութիւնք պիտի միջամտեն, Մ. Նահանգաց մօտ Սպանիոյ դատը վարելու համար։

ՄԱՆԻԼԱՅԻ ՄԷՋ

Լէնէրն անգլիական թնդանօթակիրը անցեալ Բշ. Մանիլայէն Հոնկ-Քոնկ երթալով, պատմեց թէ Փիլիպպեան կղզիներուն մէջ անիշխանութիւն կը տիրէ։ Տուէյ ծովակալ անկարող է բան մը ընելու, քանի որ ապստամբները ոչ է քոնթռոլի չեն հպատակիր, և ծովակալն ալ զօրք չունի ներքին գաւառներուն մէջ բարկարգութիւն վերահաստատելու համար։ Միւս կողմէն Սպանիայի՝ որ միշտ տէր են քաղաքին, կը մերժեն անձնատուր ըլլալ։ Միշտ Եւրոպայի միջամտութեան վրայ դրած են իրենց յոյսը։ Տուէյ կը վարանի Մանիլան ռմբակոծելու։ Կը յուսայ սպանիացիները անօթի թողով անձնատուր ընել, բայց այս վերջինները կարող կը զգան ինքզինքին յաջողութեամբ դիմադրելու։ Կ'ըսեն թէ 25000 կանոնաւոր զօրքի և 10000 կամաւորներու բաւական ուտելիք ունին, այնպիսի տեղեր համբարուած, որոնց չեն կրնար հասնիլ ամերիկեան ռռմբերը։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Կը հաստատուի թէ Մէնէնտէսի ամերիկեան յածաւորակը (3183 տկր.), որուն քանի մը մեռցողները Ռուպայի եղերքին վրայ նշմարած էին Սպանիացիք, իրաւունք խիստ ծանր մեղադրանքներու ենթարկուած է, վասն զի կը ծանուցուի թէ այդ մարտանաւը նորոգութեան համար Նորֆոլքի նաւարանը պիտի մտնէ։

Ներկայումս եւմտական յանձնաժողովը ի մօտոյ պիտի ներկայացնէ իր տեղեկագիրը պատերազմին եկամտներուն օրէնքին վրայ։ Ռամկավարները որ արծթեանններուն հետ մեծամասնութիւն ունէին յանձնաժողովին մէջ, ընդունելուն իրենց առաջարկած բարեփոխութիւնները, որոնց նպատակն է 150 միլիոն տոլարի թղթադրամ հանել շրջաբերութեան։ Օտար նաւերու վրայ դրուած յաւելուածական նոր տուրքերը ջնջուած են եւրոպական պետութեանց դիտողութիւններուն վրայ։

Արտաքին գործոց յանձնաժողովը Հաւայի կղզիները Ամերիկայի կցելու նպաստաւոր տեղեկագիրը ընդունեց։ Արդէն 1893 յունվ. 17 էն ի վեր կցման գաղափարը կը ջատագովուէր Ամերիկայի մէջ, բնիկ միապետութեան տեղ ամերիկեան հանրապետութիւն մը հաստատելու համար։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԲՈՐԹԷՋԸ

Մերակայտին քանի մը ատենագրանները դիտել տուին թէ երկրին համար վտանգաւոր է թղթադրամի չափազանց շրջաբերութիւնը։ Եւմտական նախարարը հաստատեց թէ կառավարութիւնը խոհեմութեամբ պիտի գործէ։

Մադրիտի մէջ ցլամարտ մը տեղի ունեցաւ ի նպաստ նաւատորմին։ Հասոյթը եղաւ 200,000 բէզէդա։ Ցլամարտիկները բնաւ դրամ մը չառին։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Նորթֆոլոյէն Ալլէհայնէ Զայլոնէն հեռաւեալ կէս պաշտօնական ծանուցագիրը կը հրատարակէ. «Ամերիկեան և գերմանական թերթերը վերջերս ծանուցած էին թէ Վիլհէլմ կայսրը Պէրլինի ամերիկեան դեսպանին հետ խօսակցութեան մը միջոցին յայտարարած ըլլայ որ պիտի է թէ գերման կառավարութիւնը թշնամական զգացումներ ունի Մ. Նահանգաց նկատմամբ։

Այս տեսակ խօսակցութիւն տեղի ունեցած չէ։ Հակառակաբար այդ տեսակցութեան վրայ տրուած մանրամասնութիւնները զուտ երեւակայութիւն են։ Կայսրը հարկ չպիտի դատէր դեսպանին հաւաստիքներ ցոյց տալ, քանի որ Ամերիկայիք բնաւ իրաւունք չունէին կասկածելու Գերմանիոյ կատարեալ եւ անկեղծ չեզոքութեան վրայ այն բազմաթիւ յայտարարութիւններէն վերջ. զոր այս երկիրը Բրաւ պատերազմին սկզբնաւորութենէն ի վեր, եւ որոնց վերջինը հանդիսաւորապէս Մայիս 6ին եղաւ գահաճառին մէջ։ Ուրեմն միանգամ ընդ միշտ թող գիտնան այս կէտը անգլիական, ֆրանսական եւ աւստրիական թերթերը։ Կայսերական քաղաքականութենէն կրնանք յուսալ թէ առանց տիպղոնական պատճառներու չպիտի խանգարուի այն իրական բարեկամութիւնը՝ որ դարէ մը աւելի ժամանակէ մը ի վեր Գերմանիան կը կապէ այնպիսի երիւր մը՝ ուր մլիոնաւոր գերմաններ երկրորդ հայրենիք մը գտած են։»

Առաջիկա.—Պատուիրակութեանց ժողովին առջև կոլուխովքի կոմսին սպանումը։

ամերիկեան պատերազմին վրայ ըրած յայտարարութենէն զատ, Հունգարիոյ խորհրդարանին մէջ Պառոն Պանֆի հարցապնդման մը պատասխանելով, ըսաւ թէ կառավարութիւնը անհրաժեշտ չէր նկատեր չեզոքութեան բացորոշ յայտարարութիւն մը ընել։ Աւստրիա-Հունգարիա սովորութիւն չունի նմանօրինակ պարզաներու մէջ չեզոքութիւն յայտարարելու բացարձակապէս, ինչպէս չյայտարարեց նաեւ Գերմանիա։ Սակայն, ըսաւ նախարարապետը, չպիտի դադրինք չեզոքութիւն պահելէ։ Գալով Ամերիկայի մէջ աւտրիական հպատակներուն պաշտպանութեան, կառավարութիւնը հարկ չի տեսներ տուրը համար մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնելու։ Ամերիկայի հետ մեր ունեցած յարաբերութիւնները այնքան լաւ են որ Ամերիկայի մէջ գտնուած մեր հպատակներուն անդորրութեան վրայ կասարելապէս վստահ ենք։ Վերջին յիսուն տարիներուն մէջ իրաւ է որ երեք անգամ չեզոքութեան յայտարարութիւններ ըրած ենք 1857ին, 1870ին, 1877ին։ Բայց ներկայ պատերազմին պարագաները տարբեր են այն միւս պատերազմներէն։ Այս առթիւ կը յայտարարեմ որ ըստրովին անհիմն է թէ Վաշինկթընի դահլիճը աւտրիական դեսպանին անպայման չեզոքութեան մը յայտարարութիւն պահանջած ըլլայ։»

Անգլիա.— Լոնտոնի օրաթերթերուն հաղորդուած ծանուցագիր մը բացարձակապէս կը հերքէ թէ Մաք Քինլի նախագահ մասնաւոր պատուիրակ մը ղրկած ըլլայ անգլիական կառավարութեան պաշտօնաթուղթեր ներկայացնելու համար։

Ֆրանսա.—Քիւ. Ուէսթէն կը հեռագրեն Սընանթոթրոպի թէ Լաֆայէթ ֆրանսական չոգենաւը Հաւանա հասած է ֆրանսացի թնդանօթաձիգ ոսկեներ։ Ամանա Հաւանա կ'աւելցնէ թէ այս տեսակ արտասոյ և սուտ լուրերը կը ցուցնեն թէ ինչ ջանքեր կ'ըլլան Ֆրանսայի և Մ. Նահանգաց յարաբերութիւնները ցրտացնելու համար։ Ֆրանսա անկեղծ չեզոքութեան կանոններէն բնաւ չեղած չէ և չպիտի չեղի։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Մայիս 13ին Նիւ Եորքէն կը հեռագրուի թէ այն առաւօտը Նիւ Եորքի նաւահանգիստէն 40 մղոն հեռու տեսնուած է սպանիական նաւատորմիղը։

Այս նաւատորմիղը մէկ անգամուն քանի՞ տեղ կ'երեւայ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ 15 Մայիս —Սպանիական նաւատորմիղը Սէրվէրա ծովակալին հրամանատարութեան տակ կը գտնուի Քիւբասի մօտերը (Փոքր Անթիլեանց կղզիներէն Լէսէ Ինդիւլէյի եղերքին մօտ)։ Ծովակալ Սէրվէրն ալ իր հրամանատարութեան տակ գտնուող նաւաբաժինով Բուէրթոբլանգոյի մօտ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիական մամուլը կը շնորհաւորէ Ֆրանսան, Ռիկո պը Ժէնոյէի մարտանաւին Բորթօ-Ռիքոյի մէջ բռնած ընթացքին համար։

ԲԱՐԻԶ.—Զոյց կը լսէի թէ ամերիկեան նէլ զրահաւորը՝ որ առաջ Բարիզ կը կոչուեր, գերի բռնուեր է սպանիացոց կողմէ։

ՀՌՈՄ.—Նախարարապետ տի Բուտինի մարքիզը յայտարարեց թէ պաշարման վիճակ հրատարակել պիտի տայ Հռոմի մէջ, եթէ ընկերվարական բրօքանտան չարունակուի։

ՊԷՐԼԻՆ —Հոս կը հերքուի՝ ն՛յն լուրը թէ Սպայ և Թրաֆ արագընթաց նաւերը Ամերիկայի ծախուած ըլլան։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ 16 Մայիս. —Սէրվէրա ծովակալին հրամանատարութեան տակ Դուլցի Գլխոյ Սպանիական նաւաբաժինը, որ Բորթօ Ռիքոյի հարաւային կողմը վէնէձուէլայի եղերքներուն վրայ նշմարուեցաւ, Բիւրասօ կղզէն մեկնելով՝ դէպ ի հիւսիսային արեւմուտք գնաց։ Ամերիկեան նաւատորմին հետ բախում մը հաւանական կ'երեւայ։

— Միացեալ Նահանգաց բողոքին վրայ, Վաշինկթընի սպանիական նախորդ դեսպան Պ. Բոլօ տը Պարնապէ հրաւիրուեցաւ Քոնատայէն դուրս ելլել։

—Թայմս կը գրէ թէ Փիքը Անթիլեաններու Բիւրասօն կղզին առջև սպանիացի Սէրվերա ծովակալին նաւատորմիղը կը պատրաստուի ամերիկեան նաւատորմին հետ զարնուելու։

ՄԱՏՐԻՏ.— Արտասովոր գումարումէ մը վերջ նախարարաց ժողովը այս առաւօտ իր հրաժարականը տուաւ։ Խնամակալ թագուհին պաշտօն տուաւ Պ. Սակասթայի նոր նախարարութիւնը կազմելու։ Խորհրդարանն ալ իր նիստը դադրեցուց մինչեւ որ կազմուի նոր գահլիճը։

—Հաւանայէն կ'իմացնեն թէ սպանիական շրջ նաւեր նաւահանգիստն դուրս ելլելով ամերիկեան հինգ պաշարող նաւերուն վրայ յարձակեցան և մեծ վնասներ տալով անոնց, փախցուցին։

—Ամերիկեան կառավարութիւնը կէս պաշտօնական յայտարարութիւններով հաստատեց թէ պատերազմի միջոցին Ֆրանսայի բռնած քաղաքական ընթացքը օրինաւոր է։

ԲԱՐԻԶ.—Բարիզի Թուրքիոյ դեսպանը վսեմ. Միւնիր պէյ մեծ խնջոյք մը տուաւ, որուն ներկայ էին Տիկին Բառեօ, Պ. Հանոթօ, ծովակալ Պէնառ, դեսպանական մարմինն անդամներէն չատերը։ զանազան նախարարութեանց պետերը։ Հացկերոյթէն վերջ խիստ փայլուն ընդունելութիւն մը եղաւ։ Դեսպանատունը չքեղապէս լուսազարդուած էր։

ՕՍՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹՈՂՈՒԱԾ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐԸ.

—Երկիրս թագաւորը անցած չորեքշաբթի ստորագրեց մինչեւ նորհներու ընկերութեան հրովարտակը. այդ ընկերութիւնը այսուհետև պիտի կոչուի «Թողուած հասոյթներու վարչութեան ընկերութիւն»։

Նոր ընկերութեան դրամագլուխը, 4 միլիոն ֆր. է. պայմանաժամը 30 տարի։ Հին 20,000 պարտաթուղթերուն անուանական արժէքը 500 ֆր.էն 125ի իջաւ։ 12.000 Նոր պարտաթուղթերը 125 ֆր.ի հրապարակ պիտի ելլեն։ Դրամագլխին երկու միլիոնը պետական թուղթերու պիտի վերածուի, ընկերութեան երաշխաւորութիւն ըլլալու համար գոնթրոլի միջազգային յանձնաժողովին քով։

Պ. Օրէնհաուէր գոնթրոլի յանձնաժողովին Գերմանիոյ ներկայացուցիչ նշանակուեցաւ. Պ. Լաու՝ Անգլիոյ, և Տիւ պուա Լէսթան Ֆրանսայի. այս վերջինները Աթէնք հասած են արդէն։

— Սերպիոյ կառավարութիւնը իմացուց Օսմանեան արտաքին գործոց նախարարութեան թէ Սերպիոյ մէջ յոյն հիւպատոս մը Օսմանեան փախցուցած հնութիւններ կը ծախէ օտարներուն։

ԱԶԳԱՅՔԵՐ

Այսօր Կրօն. ժողովը իր նիստը կը դումարէ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ։ Ժողովին պիտի ներկայանան Սամսթիոյ երեք թաղերու թաղ. խորհուրդներուն դիւանները, որոնք հրաւիրուած են բացատրութիւն տալու քահանայից դասուն ժամուցի բացառիկ նպաստը դադրեցուցած ըլլալուն համար, հակառակ Կրօն. ժողովին կրկին յանձնարարութեանց։

Թաղ. խորհուրդները սակայն տընտեսական խորհրդին մէկ ուրիշ որոշումը ունին ի ձեռին, որ կը տրամադրէ դադրեցնել բացառիկ նպաստը։

—Վառնայի հայ գաղթականներէն 20 ընտանիք երէկ դարձեալ պուլկարական շոգենաւով մայրաքաղաքս դարձան։

—Պոյանը գիւղի թաղ. խորհուրդը իր հրաժարականին վրայ պնդած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը հետեւեալ անձերէն առժամանակեայ թաղ. խորհուրդ մը կարգած է.

Սթանգրինէ էֆ. Արապեան
Սեդրակ էֆ. Թիմուրեան
Գրիգոր էֆ. Ճէվահիրճեան։

— Ռուսոսթոյի այգայիններուն պաշտպանութեամբ Արարկիրի որբանոցին մէջ պատսպարուած 20 որբերու մէկ ցուցակը՝ Պատրիարքարան հասած ըլլալով, հաղորդուեցաւ Ռուսոսթոյի առաջնորդարանին։

—Պալաթի թաղ. խորհրդին նորոգընտրութեան հրահանգ ղրկուած ըլլալով Պատրիարքարանէն, յառաջիկայ կիրակի օր ընտրութիւնը պիտի կատարուի տեղւոյն քարոզիչ Տ. Եղնիկ Ս. վարդապետի նախագահութեամբը։

— Աղեքսանդրիոյ հայերը հանրագրութեամբ մը խնդրած են իրենց թաղական խորհուրդէն, քահանայ ձեռնադրել տալ Պ. Մկրտիչ Առնաուտեանը՝ որ երկու տարիէ ի վեր կը վարէ Աղեքսանդրիոյ Ազգ. վարժարաններուն տնօրէնի պաշտօնը։ Պ. Առնաուտեան նոյն պաշտօնը վարած է նաև Պոլիս՝ Իսկիւտարի Ներսէսեան և Երմոնեան և Ս. Խաչի թաղային Ազգ. վարժարաններուն մէջ։ Աղեքսանդրիոյ եկեղեցին մէկ քահանայ միայն ունի հիմայ։

— Բաղէշէն կը գրեն մեզ.

Բաղէշ էկս ժամ հեռու գտնուող Ս. Խերակատար վանքին մէջ հաստատուած է որբանոց մը, ուր հիմայ կը պատսպարուին 32 որբեր։ Այս որբանոցին Պատրիարքարանը յատկացուցած է ամսական 20 Օսմ. ոսկի. աւելցնելով այդ նպաստին վրայ վանքին հասոյթները, հազիւ կարելի է 20-25 որբ պատսպարել, ուստի Խնդրակատար վանուց որբանոցին նախագահը եղիշէ վ. Զիլինկիրեան և անդամները դիմում կ'ընեն հանրային գթութեան, յայտնելով թէ հինգ ոսկի տարեկանով կ'որդեգրուին որբեր։ Բաղարիս վաճառականներէն Զօպանեան Մուրատ աղա որդեգրած է արդէն որբ մը՝ տարեկան 5 Օսմ. ոսկի վճարելով. Շողիկեան Մ. Ղարիպճան աղա նուիրած է մէկ Օսմ. ոսկի։ Քաղքէն դուրս բարերարներ չունեցանք ցարդ։

Բերայի Աղքատախնամը՝ իր հիմնարկութեան օրէն իսկ, միշտ թաղեցիներէն քաջալերուած, հետզհետէ կրցած է ընդարձակել իր գործունէութեան շրջանակը. և քիչ ատենէն հրատարակուելիք տեղեկագիրը պիտի ապացուցանէ թէ՝ այդ անձուկ միջոցներովը ի՜նչ լուրջ և կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է թաղին։

Այս անգամ հասոյթի նոր աղբիւր մը խորհուած է որ առանց ծանրանալու թաղեցւոց բարեսրտութեան վրայ, գոհացուցիչ չհամ մը պիտի արտադրէ, եթէ երբեք քաջալերութիւն գտնէ մեր այդ ձեռնարկը։

Աղքատախնամ՝ տուները հաց բաշխելու համար կարգադրութիւն մը բրած լինելով, այս օրերս դիմում պիտի ըլլայ թաղեցիներուն որպէս զի իրենց տան հացը մեր միջոցովը հայթայթելու համար։

Մանրամասնութիւնները անձամբ և կամ նամակով պիտի հաղորդուին, միայն այսօր կոչում կ'ընենք ազնիւ թաղեցիներուն որպէս զի չմերժեն, ու այսպէսով զարկ մը տան թաղին կարօտեալները դարմանելու լուրջ գործին։

Ի դիմաց Բերայի Աղքատախնամի
Ատենադպիր — Ատենապետ
Բ. ԱՀԼՄԵԱՆ — ՏՕՔԹ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

10 ապրիլ 1898

ՀԵՌԻՆ ՀՈՒՐՔԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Նաբոլիի օսմ. ընդհ. հիւպատոս անուանուեցաւ Գորֆուի հիւպատոս Էլհամի պէյ, որուն յաջողեցաւ Թանկրոքի ընդհ. հիւպատոս Շէֆիտ Հապիշ էֆ. այս վերջինն յաջողեցաւ Նաբոլիի ընդհ. հիւպատոս Լուկարիս էֆ։

ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱԻ

Մարաշի վարչական ժողովէն անդամ հայ կաթոլիկ երեւելիներէն Գէորգ էֆ.ի Սանիյէի Բ., և եղբօրը Յակոբ էֆ.ի Սալիսէի ատիճան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Եւմտական նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդականի օգնական Հիւսնի պէյ.ի Դ. կարգի Օսմանիէ, Շերքէթի 3 թիւ շոգենաւին նաւապետ Լահէմ էֆ.ի Դ. կարգի մեճիտիէ և 43 թիւ շոգենաւին նաւապետ Գասրի էֆ.ի և Մեծ-Կղզին հեռագրատան տեսուչ Թէվֆիգ էֆ.ի Դ. կարգի Օսմանիէ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆԸՐ.— Պատերազմական տուգանքին երկրորդ և երրորդ մասը (Ա. մասը վճարուեցաւ կիրակի) Օսմ. Պանքային պիտի վճարէ Անգլիոյ Դրամատունը, և չորրորդ մասը պիտի վճարէ Ռուսիոյ Կայսրութեան դրամատունը։

— Երէկ Խեդիվէ ընկերութեան շոգենաւով Եգիպտոսէն 100,000 անգլ. ոսկի հասաւ Օսմ. Պանքային։ Այդ դումարը անմիջապէս արքունի փողերանոցը դրկուեցաւ օսմ. ոսկիի վերածուելու և պատերազմական տուգանքին առաջին մասին վճարման ծառայելու համար։

Շաբաթ օր օսմ. Պանքային տնօրէն Պ. Վիւրմինկ փողերանոցին տնօրէնին հետ տեսակցեցաւ, անգլ. ոսկիները օսմ. ոսկիի վերածելու մասին։

—Հելլէն կառավարութիւնը Պոլսոյ հելլենական դեսպան իշխան Մավրոքորտաթոյի միջոցաւ իմացուց օսմ. Պանքային թէ պատերազմական տուգանքին առաջին մասը, 1 միլիոն ոսկի, իր տրամադրութեան տակն է։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՐԷԺԻՆ.—Մոսկվէյա կ'ըսէ թէ Ծխախոտի Բէժիին ընդհ. տնօրէն Պ. Ֆարէնէրի և վարչութեան նախագահ Պ. Լինտօ քննական պատշգի մը համար Իզմիր և Արշիպեղագոս պիտի երթան, յառաջիկայ շաբաթվրայ։ Կ'ըսուի թէ 6րդ տեսակ ծխախոտին բիլօն մէկ քանի տեղերու մէջ 12½ ղրշ.ի պիտի ծախուի, այսինքն բաքէթը 10 բարայի։ Բէժիին Վարչական Խորհրդի Նախագահութեան և ընդհ. տնօրէնութեան պաշտօնները փոխանորդաբար պիտի վարեն Հաւր. Գարտֆի ընդհ. տնօրէն գոմանտան Պէռժէ և ընդհ. քնիչ Պ. Շառնօ։

ՍԵՒ ԼԵՌ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ. Ֆէրտինանտ իշխանին Ապպաթոյ ամարանոցին մէջ Սեւ Լերան Նիգոլա իշխանին հետ ունեցած տեսակցութեան վրայ խօսելով, կըսէ թէ «այդ խօսակցութիւնը քաղաքական կարեւորութիւն ունի Պալքանեան տերութեանց փոխադարձ յարաբերութիւններուն, մանաւանդ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ նուազ մտերմական յարաբերութեանց տեսակէտով։ Իրաւ է թէ Պելկրատի մէջ կը հերքեն թէ երկու երկիրներու մէջ ցրտութիւն յառաջ եկած ըլլայ։ Ս. Բեռդսպուրկի մամուլը կծու դիտողութիւնները կընէ Սերպիոյ դէմ։

Միւս կողմէ, Սոֆիայի և Զէթինէէի մէջտեղ ալ յարաբերութիւնները շատ բարեկամական չեն։ Սակայն Ռուսիա և Աւստրօ Հունգարիա խաղաղութիւնը պահպանելու մասին համակարծիք ըլլալով իրարու, պիտիկ միջադէպերը մեծ կարեւորութիւն մը չունին։ Այս պայմաններու մէջ, Ֆէրտինանտ իշխանին, որ ամիսէ մը իր որդին Պորիս իշխանը պիտի ներկայացնէ Զարին, և Լոնտոն մեկնող Նիգոլա իշխանին տեսակցութիւնը նշան մըն է երկու իշխանապետութեանց համաձայնութեան, որ հակառութիւն մըն է Սերպիոյ Պուլկար հակառակութեան հետ։

Դալով Նիգոլա իշխանին Լոնտոն երթալուն, զրոյց կը պտտի թէ այդ ուղեւորութիւնը փոխառութեան մը համար է, զոր Մոնթենեկրօ պիտի կնքէ Լոնտոնի մէջ։ Միւս կողմէ Նիգոլա իշխանը Թագուհիին ալ այցելելու փափաք յայտնած է։

Լոնտոնի մէջ կըսուի թէ Թագուհիին կողմէ իշխանին տրուած պատասխանը քաղաքական ոչ է նշանակութիւն չունի, Թագուհին այդ քանը ըրաւ, որպէս զի կարենայ պատասխան տալ գահաժառանգ Տանիլօ իշխանին, որ ներկայ եղաւ թագուհիին յոբելեանի հանդէսներուն։

Բ. ԴՈՒՌԻ.—Երէկ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ և Ռուսանիոյ դեսպանները Բ. Դուռը գացին և տեսակցեցան՝ առաջինը Բարձր. Մեծ. Եպարքոսին հետ, միւսները արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ բաշայի հետ։

Պ. ԶԻՆՈՎԻԷՖ, Ռուսիոյ դեսպանը և Պ. Ճուվարա, Ռումանիոյ դեսպանը երէկ պարսկական դեսպանատունը գացին և տեսակցեցան Միրզա Մահմուտ խանի հետ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՆ. — Բարեգործական Շուկան երէկ 250 ոսկիի վաճառում ունեցաւ։

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. —Սերպիոյ կառավարութիւնը իմացուց Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան թէ Նաուտ-ֆի խնդրին քննութեան համար յանձնախումբ մը կազմուած է։ գողութեան հեղինակները խստիւ պիտի պատժուին։ Այս գեկոյցը շատ լաւ տպաւորութիւն յառաջ բերաւ Ս Ֆիլիպի մէջ, ուր կը վախցուէր որ երկու տերութիւնները իրարու հետ պիտի աւրուին։

«ԵԱՐՈՏՆԻ ԲՐԱՒԱ», Ս Ֆիա հրատարակուող պուլկար թերթին խմբագիրը Պ. Իվան Բոբով 4 ամսուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, մէկ քանի բարձր պաշտօնատարներ անուանարկած ըլլալուն համար։

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.—Շաբաթ առաւու Սըր Ֆիլիբ Գրբրիի այցելեցին յաջորդաբար պապական նուիրակ Տ. Պանէթի, Ամեն. Տ. Օրմանեան Պատրիարք և Պուլկարաց էքզարքը։

ԹՈՒՐԲԵՒՀԵԼԼԷՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ.—Վալոյէն կը հեռագրեն թէ սահմանագլուխը ճշդող յանձնախմբին անդամները Լարիսայէն Միլնա գացին։ Հունկէ Թրիքալա պիտի դառնան և ապա Գալապաքա, Գուշֆլանի սահմանագլուխը գծելու համար։

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԵՒ ՕՍՈՒՆԱՍՏԱՆԻ միջեւ կնքելի պայմանագրութիւններէն մէկն ալ պիտի ըլլայ սպանելի որորդութեան պայմանագիրը, որուն համար յատուկ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Օսմանեանի մէջ։

Բ. ՁՕՐԱԲԱՆԱԿԸ.—Բ. Զօրաբանակին հրամանատար և Էնիրնէի փոխ-կուսակալ Արիֆ բաշա արեւելեան երկաթուղիներու սակացոյցը զեղչելու համար բանակցութեան մտաւ տնօրէնութեան հետ, որպէս զի ժողովուրդը կարենայ թեսալիաէն դարձող օսմ. զօրքերը դիւրութեամբ դիմաւորել։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ.—Օսմ. Պանքան կիպրոսի Լէֆքաշա և Լիմսոն քաղաքներուն մէջ ունեցած ճիւղերը պիտի գոցէ, վասն զի տեղական կառավարութեան հետ գործ մը չունի և վաճառականներուն հետ ունեցած գործերն ալ իր ծախքերը գոցելու չեն բաւեր։

ՕՍՄԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ. — Երէկ հելլենական դեսպանը Ֆէների պատրիարքարանը գնաց, բայց Տ. Կոստանդին պատրիարքը հոն չըլլալով, տյցետոմը ձգեց։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԾԱՆՕԹ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ. — Սելանիկէն կը գրեն թէ հաշուակալութեան քարտուղար Մուսթաֆա էֆ.ի, Էմին Եահեա եղբայրներու և ուրիշներու ընկերակցութեամբ կատարուած գողութեան մասին քանի՝ քննութիւնները կը շարունակուին, այնքան գողցուած գումարը կ'աւելնայ։ Մինչև ցարդ Էմին Եահեա եղբայրներուն պատկանող 10.000 ոսկիի գոյք արգելքի տակ առնուեցաւ։ Եւրոպացի մէկ քանի վաճառականներ Սելանիկի կուսակալին դիմելով խնդրած են որ Էմին Եահեա եղբայրներուն վրայ ունեցած իրենց պահանջները վճարուին։ բայց կուսակալը պատասխաներ է թէ մինչև որ պետական պահանջները չգանձուին, Էմին Եահեա եղբայրներուն միւս պարտքերը չեն կրնար կարգադրուիլ։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ ՄԷՋ ԹԱՂՈՒԱԾ ՕՍՄ. ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ. — Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ Թեսալիոյ հողերուն մէջ թաղուած օսմ. զինուորներուն գերեզմաններուն չուրջը պատեր քաշուին եր կամէ վանդակներով. շինութեանց բոլոր ծախքերը, ինչպէս նաև երկու մնայուն պահպաններու ամսականը պիտի վճարուին Կայս. Անձնական Գանձէն։

ՏԻԳՈՐՊԷՏԻՐ ԵՒ ՄԱՄՈՒՐԷԹ-ԻԼ-ԱԶԻԶ.—Այս երկու կուսակալութեանց դատական քննիչները տեղեկագիր մը ղրկելով Արդարութեան նախարարութեան, կը յայտնեն թէ Տիյարպէքիրի և Մամուրէթ-իլ-Ազիզի գաւառակներուն նախնական դատարաններուն մէջ ընդհ. դատախազի կարեւոր պաշտօնը ոստիկանութեան գոմիսէրներու յանձնուած է, որոնք դատական գործերու մասին պէտք եղած հմտութիւնը և կարողութիւնը չունենալով, շատ մը զեղծումներ և անիրաւութիւններ տեղի կ'ունենան։

Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ այդ ոստիկանութեան գոմիսէրները գայմագամներուն քմահաճոյքին հոլ գործադրիչներն են, իսկ այն գոմիսէրները որ իրենց գործին գիտակցութիւնը ունեցող կարող պաշտօնեաներ են, իրենց գործէն չըլլալու համար, ստիպուած են գայմագամներուն բոլոր ապօրէն պահանջումներուն գլուխ ծռել, ու եթէ գտնուին այնպիսի գոմիսէրներ ալ որ իրենց պաշտօնը ազատօրէն կատարել ուզեն, կամ գայմագամներուն և կամ Ա. գոմիսէրներուն բողոքներուն և գանգատներուն վրայ, առանց երկար բարակ քննութիւն կատարուելու, պաշտօնանկ կ'ըլլուին, և անոնց բոլոր գոյքերը և թուղթերը, մինչեւ որ իրենց յաջորդը գայ, ձեռէ ձեռք կը պտտին, ու մէկէն միւսին կը փոխանցուին, առանց օրինական գործողութեանց։ Արդարութեան նախարարութիւնը այդ տեղեկագիրը նկատողութեան առնելով, հարկ եղած տեղերը հրահանգ ղրկեց որ այսուհետեւ դատական պաշտօնեաները մասնաւոր քննիչ յանձնաժողովներու միջոցաւ ընտրուին, գոմիսէրները գայմագամներուն ձեռքը գործիք չըլլան և առանց, տեղի ունեցած գանգատները և բողոքները քննելու, գոմիսէր մը պաշտօնանկ չըլլուի և պաշտօնանկութեան պարագային փոխանցումի օրինական գործողութիւնները չկատարողները խիստ պատասխանատուութեան ենթարկուին։

ՎԱՆԱՄԱԿԱՐ ԹԷՑ.—Մաքսային վերատեսչութիւնը որոշեց որ օտար ապրանքներու մաքսատունը եկած կարգ մը թէյեր, որ առողջութեան վնասակար են, ծովը թափուին։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԿՈՒՍԱԿԱԼ. Նպրմ բաշա անցեալները Հորան գաւառին մէջ քննական պտոյտի մը ելլելով, Ճէպել-Տրիւզի մէկ քանի չէյխերուն պատուէրներ և յորդորներ տուաւ։

ՀԻԹԱՍՈՍԱԿԱՆ ՊԱՑՄԱՆԱԳՈՒԹԻՒՆ.— Թուրքիւհեղէն հիւպատոսական պայմանագրութեան բանակցութիւնները պիտի սկսին հինգշաբթի։

ՄԵՆ ՇՈՒԿԱՆ.— Մեծ Շուկային եորկանճի արհեստաւորները, որ երկրաչարժէն յետոյ Մըսրը-Զարշըսի փոխադրուած էին, դարձեալ Մեծ Շուկային իրենց յատուկ փողոցներուն մէջ պիտի տեղաւորուին։

ԿՐԵՏԷ.—Սուտայի նաւահանգիստը գտնուող մարտանաւերը անցեալ տարուան պէս Հաւնա կը վերադառնան։ Գանտիոյ մէջ, օսմանեան և անգլիական զորքերուն հսկողութեամբ տեղավաճառներ տեղի կունենան, ուր բազմաթիւ իսլամ և քրիստոնեայ վաճառականեր և գնորդներ կուգան։ Գանտիոյ իսլամներէն 70 հոգի ոստիկան գրուեցան. ասոնց զգեստները ոստիկան զինուորներու զգեստներուն կը նմանին. զէնքերնին կայս. կառավարութիւնը տուաւ. վիզերնուն տակը դեղին թիթեղէ տախտակ մը կայ, վրան Քոլիս բառը գրուած օսմ. և թուրքերէն լեզուով. կուրծքերնուն վրայ կարմիր բամպակէ լար մը ունին։

—Կրետէի զանազան կէտերուն մէջ գտնուող արտերը, զոր քրիստոնեաները իսլամներուն ձեռքէն առնլով, ուզածնուն պէս կը գործածէին, երաշտութենէ աւերուեցան և սերմերը փճացան։

ԼԻՎԻՐՈՒԼԻ ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ.—Լիվիրուլի իսլամ հասարակութիւնը աւելի ընդարձակ մկրիթ մը չինել պիտի տայ քաղաքին մէջ։ Հիլալ թերթին նայելով Շէյխ Ուլիւամ էֆ. Վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայացուցնէ այդ մզկիթին յատակագիծը և պատկերը, որ էյուպի ճարտարապետական ոճով չինուած է։

ՔԱՐԻ ՀԱՆՐ.—Ափրիկեան Ցրիպոլսէն 2½ ժամ հեռու, ճէնզոր գիւղամէջին մէջ ծովեզերքին մօտ տեղէ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եռանի փոխարէն վերի յարկը, դէպի Զբաղաքեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակառաներն դէպ անդամն կը լեցնեն. ցաւազրկելը և բոլորովին վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմի յեռաւորութեան ըստ պէտքի, ծամելու-թեան, և ազատ արտասանութեան երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմբրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց. Գ. Ամերկ. սով. համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (Դէպք- կէս- օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Դէպք- կէս- գիշեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գատարգիւղիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Բի- 1 Թշնամվեալ փողոց։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղերը ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱՆՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան դումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քնին ի Կ. Պոլիս — Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, Բ-բ-էրի փող (Հին Մաւսարան դէպքը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար — ԹԷՈՏՈՐ ՐԷԲԼԷՆ

ՏԻՒԶԱՌԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ

ԼԱԲԹՕ-ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕՇՈՎ

VIN et SIROP de DUSART

Տիւզառի գինիին ու օշարակին մէջ գտնուած լայթօ-ֆոսֆատ տը շատ ամենէն ազդեցիկ վիրանորոգիչն է։

Ոկրաթիք տղոց ոսկորները կը փտիկէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և ուշացեալ տղոց։

Ցրտ կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգներ ու չեն փսխեր և աւելի կորովի տղաք կը ծնին։

Լաբթօ-ֆոսֆատը ստամոքսներուն կամքը կը շատցունէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ ամենայն հիւանդութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները շատ կը բուրեն։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։ A.

QUINA LAROCHE

Վարձատրուած 16,600 ֆր. ով եւ 6 հատ ոսկիէ մրտալով

ՔԻՆԱ-ԼԱՌՕՇ

Զօրաց-ցիչ կարգուցիչ և հալաջիր

ՔԻՆԱ-ԼԱՌՕՇԸ ախորժահամ էլիքսիր մըն է, որուն ապացուցուած առաւելութիւնները յանձնարարելի կընեն զայն, ախի և կորովի պակասութիւնի, ապամոռսի պակասութիւնի, շատ յաճախ ապատիզնութիւնի և հիւանդի վերադարձի համար։

Մրեւնոյն դեղը «ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ»

Այս պատրաստութիւնը շատ օգտակար է ծիւրութի, արիւն նուազութիւնի, և պղտիբերի հեղեղող հիւանդութիւնոց եւն.

Բարիզ 22 Տրուօ է լէ Պօն Ֆառմասի

19—26

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈԲԼԳԸՐ ՋԻՆՋԻԼ

Հէրէնի Խան, Թիւ 2—3, Վոյեվոդա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մէ՛ սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՓՆԻԼ, ԹԷՈՏՈՐ ՍՊԷՏԱՆՈՒ

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափ ի

La VERITABLE POUDRE DE RIZ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԹԱՑՐԻԼ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՅՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1898 Մայիս 1էն սկսեալ մինչեւ յետոյ անորինութիւն

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ԲԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տեղեկութիւն յԵրոպա

Քարիզ, 16, Գուլվառ տէ գիթալիէն. 1, 3, էր Լը Բելթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845ին հիմնուելէ ի վեր

Ապահովագրեալներու վճար. 1 Մէջ- 123,000000
1895ի գրեցեալ

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդ եւ անշարժ կալ. յԵրոպա	40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Գրկի ապահովագրութիւնք 4 Մէջ-	141,00000

Տեղեկութիւն ապահովագրութեան

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագիրներու վերաբերմամբ՝ ի դէպ մահու։

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։

ԱՒԱՆԴ ՎԵՐԱԳԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի եղաբ ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը շատնակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

185 ՃՈՒ. ՀՈՒԻԹՕՒ ԵՒ ԸՆԿ.

Պօլսոյ ի ոց, Վ... խան, Ղալաթիա

ԳԼԽԱՑԱՒԵՐ

ԳՈՒԱՐԱՆԱ

GUARANA

ԿԴԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ԴԵՂԱՑՈՒՈՑ Ի ՓԱՐԻԶ

Այս բուսային ու բնական փոշին մէկ ծրարիկը քիչ մը չաքարաւորելով մէջ հալեցնելով, կը բաւէ ինչեղու համար գլխացաւերը կամ ամենէն բուռն ցաւերը, առանց դիմասկաւ ազդեցութեան ստամոքսին վրայ։

Կեղրան. ի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, Թիւ 8 և դեղարանները A.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱ ԷՆ Ա ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՓԷ ԵՒ ԸՆ.

Մարսելիոյ և Վաճառքի ծովեալ նաւերու բեռնող

ՄԵԿՆՈՒՄ

Մայիս 17 Մէնկրէլի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղղեալ, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՈՊԷՄ ԸՐՊՈՒԼ

575 Թոփխանէ, քարափին վրայ

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ԳՈՒՄԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւքնուան երթեւեկութիւնք

Դշ	5,17	Միտիլլի, Իզմիր, Գրէնոն, Աղեքսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։
Դշ.	6/18	Սեվաստոպոլ սուրհանդակ, առաւաւտեան 10ին։
Օ.	7 19	Տարտանէլ, Այնօրոզ, Մէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Շբ.	9 11	Իւէպոլու, Սամսոն, Օ, տա, Կիրասն, Տրապիզոն եւ Պաթում առաւ ւն ժամը 11ին։ 562

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբոլ և Արէ-Լիլ Գլէ- բեռնող նաւերու

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Վիրդորիան	10500	Ֆլավիան	3600
Ամմէնիան	10500	Էնիրշիրն	3500
Քէսդրիան	10500	Արրժ.րն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ձօրձիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիան	8000	Լէզաշիրն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավոնիան	3700	Օքօրդզ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՆՃՈՆԴԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՐ

Ընդդէմ Հալլէ, կ. Պոլսոյ և Օրթաքոյ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզզ	1011	Մալմս	724	Բօգարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գոնկոս	2906	Կրտանս	1695	Մարթվեան	2273	Սարֆս	1113
Ամնէլս	1541	Գորսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսդոս	2377	Ֆիտս	4811	Հիտալկս	1581	Միրատս	3557	Միլիս	1193
Պասանս	1822	Տամինս	937	Հիտտու	3720	Միլս	1037	Սբէրս	1200
Գորտինս	1264	Տուրս	2383	Հորդանս	3600	Մոնդէպէլս	1735	Բասսս	1328
Գրավս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէրտ	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսն	1546
Գրիլնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրֆիալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտորատս	1520	Ճիլնս	1080	Օնճարիս	4036	Թորբիտս	487
Գալիբսս	1337	Էրադս	1481	Քէլսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քուլրինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քուվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալնս	2229	Վօլնուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէքանդս	2272	Բիեանս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվրօնս	1643	[illegible]	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Վասթօ չոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած, պարպած և Նովօրօսիսք ուղեւորած է։

Քուլբինս չոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւլէք խան, Ղալաթիա

ՍԿԻԿԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիտար
11 — Պէշիք	6 15	— —	7 — Գղկ.
11 45	6 50 Պէշիկ.	11 30	7 40 Պշկ.
12 15	7 55 Պէշիկ.	12 15	8 20
1 —	8 50 ճնգ.Պշ.	1 —	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 15	10 15 Գգկ.
2 30	10 10 Պէշիկ.	3 — Վոսփոր	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 35 Գգկ.	3 5	10 40 Գգկ.
3 30	11 — Գգկ.	3 30	11
3 15 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Գգկ.
4 —	11 20	4 — Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 35	11 50
4 15 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 —		5 40 Պէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50 Պէշիկ.		6 15 Պշկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիտար
11 15 Իէշքթ.	6 15 Պշկ.	11 45	7 5 Պշ.Գգ.
12 —	6 50 Պշքթ.	12 20	7 40 Պշք.
12 45	8 Պշքթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 35	10 15	3 — Վոսփ	10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ	10 35	3 30	10 40
4 5	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 40	11 10	4 45 Պշկ.	11 30 Ֆէրպ.
5 25	11 45	5 30 »	11 45
5 30 Պշկ.	12 —	5 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 45 Ֆէրպօթ		6 15 Պշկ. Գգ.	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալամաց բացի Կիր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալամաց բացի Կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Սալամաց բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալամաց [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԵՒԻՍԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ

ԳԱՂԱՔԱՇԷ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրբէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 — Սիրբէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրբէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Գպթ.Իսկիւտար

Թան.—Օրը միգապատ եղած ատեն շոգենաւը իրենց գտնուած տեղերը պիտի մնան։

(Բացի Ուրբաթ օրերէն) Ներքոյեան Եվրոպան Կամուրջ Ելնող շոգենաւերուն երթեւեկումն ժ. Վ.	Ք.
11 45 Ր. Ա. Գվ. Ենմ. Մէզ. Պէշ. Թրպ. Ենք. Պոյմ. Ր. Հս. (Հիսարի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի	30
12 30 Ենմ. Մզպ. Պէշ. Թրպ. Ենք. Սթն. Մրի. Ր. Հիսար պիտի հաղորդակցի	39
1 15 Ենմ. Մէզ. Պէշ. Թրպ. Պէշ. Բշպահ. Զպգ. Գնլ. Ա. Հիս. Գանտ. Վնք. (Վնք. պիտի հաղորդակցի Ուր.ները Զէնկ. Պէլլ. Գուզկ. Պշ.)	17
1 45 Ենմ. Մզպ. Պէօք. Թրպ. Ենք. (Ենք. պիտի հաղորդակցի) Պէշիկ.	43
2 50 Ր. Ա. Գվ. Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Իսպ. Մրք. Պոյ. Ր. Հիս. Պէպէք (Պէպ պիտի հաղորդ. ուրբ, 3 10 Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք.	33
4 30 Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Սթն. Միրկ. Պոյմ. Ր. Հիս. Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) ուր. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք.	40
5 45 Ենմ. Մզպ. Պէօյք. Թարպ. Պէշ. Ենք. Սթն. Գանլ. Պոյմ. Ր. Հս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշ.	34
7 — Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Պէշ. Ենք. Մրկ. Ր. Հս. Պէպ. Արն. Գրչ. Պէլլ. Օրթ. Պշիք. (Պէշզօզ Զիբ-զաբ շոգ. հետ պիտի հաղ.)	19
8 — Ա. Ր. Գվ. Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Սթն. Պոյ. Ր. Հիս. Պէպ. Արն. Գրչ. Սրթ. Պշիկ.	17
10 15 Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Մրկ. Ր. Հ. Պէպ. Արն. Սրթ. Պշք. Պէյզօզ	32
Եենկէրլէն Կամուրջ Ելնող շոգենաւ	
11 5 Ենք. Սթն. Մրկ. Ր. Հիս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք.	43
2 15 Ենք. Սթն. Մրկ. Պոյմ. Ր. Հ. Պէպ. Արն. Գրչ. Սրթ. Պշք.	18
Պեշիկթաշ Կամուրջ Ելնող շոգենաւ	
11 30 Պէպ. Արն. Գրչ. Սրթ. Պշք.	45
12 15 Ր. Հիս. Պէպ. Արն. Գրչ. Ա. Ա. Պշք.	20
1 20 Ր. Հիս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ Պշք.	32
2 — Պէպ. Արնվ. Գրչ. Սրթ. Պշք.	20
2 45 Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշ.	18
3 30 Պէպ. Արն. Գրչ. Օթ. Պշք.	45
4 5 Պէպ. Արն. Գուր. Սրթ. Պշ. Գպ. բացի ուր.	43
4 45 Պէպ. Արն. Գուր. Օրթ. Պշ.	18
5 30 Պէպ. Արնվ. Գրչ. Սրթ. Պգ. բացի ուր. է	32
10 25 Պէպէքէն ուղղակի Ամուրջ	18
Ասիական Եվրոպան Կամուրջ Ելնող շոգենաւ	
11 15 Գնլ- Զնկ- Պէլ. Իսկ- Իսկ.	33
11 45 Պէշզ-Բշպ. Զպգ-Գա. Ալ-Ա-Հիս- Գնտ- Վան. պիտի հղ. Ուրբ. Զնկ- Պէլլ- Գգկ- Պշ.	38
12 30 Պէպ. Վնք- Զնկ- Պէլլ- Գգկ- Պշք- բացի Ուրբաթէ	31
12 25 Պէշզ. Բշպ. Ենք, Զպգ. Գնլ. Պոյմ. Ր. Ա. Հիսար Գնտ. Արն. Զէն. Պէլլ-Գուզ-Պշ-	19
1 30 Զնկ- Պէլլ. Գգկ- Պշք-	
1 45 Պէշզ. Բշպ. Զպգ. Գանլ, Ա. Հիս. Գնտ. Վնք. [Վնք. շոգ. պիտի հաղ. ուր-ները Զէնկ- Պէլլ. Գգկ. Պշ.	20 17
2 30 Վնք. Զնկ. Պէլլ. Գգկ. Պշկ. բացի ուրբ	34
3 — Պէշզ. Բշպ. Զպգ. Գնլ. Ա. Հ. Գնտ. Պշ. (Գնտ. պիտի հաղորդակցի) ուրբաթ օրերը 2 45 ենմ, Մզպ. Պէօյբ- Թրպ, Վնք. Զնկ. Պէլլպ. Գգկ. Պշ.	38
3 35 Գնտ- Վնք. Զնկ. Պէլլպ. Գգկ. Պշ. բացի ուրբաթէ	32
4 30 Պէշզ. Բշպ. Զպգ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտ. (Վնք. էն կը հաղորդակցի) Ուրբաթները Զնկ. Պէլլ. Գուզ. Պշք.	39
5 25 Վան. Զէնկ. Պէլլ. Գգկ. Պշ. բացի ուր.	45
7 30 Պէշ. Բշպ. Ենք. Գնլ. Մրկ. Ր. Ա- Հիս- Գնտ. Պէպ. Արն. Զնկ-Պէլլ- Օրթ. Գգկ- Պշք. հինգշաբթի օրերը Օրթ. Պշք. հանդիպելէ զատ Իսկիւտար ալ պիտի հանդիպի	20
8 50 Մէշ. Պէօյբ-Թրպ-Պէշ. Բշպ. Զպգ. Գնլ. Ա. Հ. Գնտ. Վն. Զնկ. Պէլլ. Գգկ. Իսկ.	18
10 15 Պէշզ- Ենք. Գնլ- Ա. Հիս. Զնկ- Պէլլ. Պշք. Ուրբաթները Զպգ.	45
10 15 Ա. Հս. էն ուղ. կամուրջ ուր. օրերը 10 50ին	38
10 35 Գուզկ. (բացի Ուր.	42
11 — Գգկ. էն ուղղակի կամուրջ բացի Ուր. է	20
11 10 Վնք. էն » » » »	33
(Բացի Ուրբաթ օրերէն) Կամուրջէն Ասիական Եվրոպա երթեւեկող շոգենաւերու ժամերը	
12 45 Պշք. Օրթ. Արն. Պ պ. Ր. Հ. Պոյմ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ. Ր- Ա- Գվ.	38
2 30 Պշ. Օրթ- Գրչ. Արվ. Պէպ. Ր. Հիս. Միրկ- Ենք- Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ.	40
3 30 Գապ. Պշք. Գգկ- Օրթ. Պէլլ- Զնկ. Արնվ- Գնտ-Ա-Ր-Հս-Գնլ-Միրկ- Ենք- Բշպ-Պէյզզ Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ.	19
4 — Պշք. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ր. Հս. Պոյմ. Սթն. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենիմ։	34
5 — Գապ. Պշք. Գգկ. Պէլլ. Զնկ. Արնվ. Վնք. Գանտ. Ա. Ր. Հս. Գնլ. Զուապտ. Բշպ. Պէյզ.	20
6 — Գապ. Պշք. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ր. Հս. Մրկ. Ենք. Պէյզ. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. Գվգ. ներ	17
7 — Պշք. Օրթ. Պէլլ. Զէնկ. Արն. Գնտ. Ր. Հս. Պոյմ. Գնլ. Ենք. Թրպ. Պէյք. Մէզ. Պէօյ։	18
7 40 Պէշիք. Սկիւտ.	
8 30 Պշք. Օրթ. Արնվ. Պէպ. Ր. Հիս. Միրկ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Եէնիմ.	32
9 45 Պշ. Օրթ. Գրչ. Արվ. Պէպ. Ենմ. զացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի	43
10 — Պշք. Պէ պ. Ր. Հս. Պոյմ. Միրկ. Սթն. Ենիր. Թրպ. Պէ ։ Մէզ. Ենիմ. ուր. Օրթ. Արն.	30
10 45 Պ. պ. Ր. Հս. Պոյ. Մրկ, Սթն, Ենք, Թրպ, Պյբ. Մ. զպ. Ենմ.	17
11 30 Դսբ. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենիմ. (Ենք. է Բշպ. Պէյզ. զացող շոգ. հետ հաղորդակցելով	43
11 40 Պէպ. Ր. Հիս. Պոյմ. Մրկ. Սթն. Ենք.	45
Կամուրջէն Պեշիկթաշ Երթեւեկող շոգենաւերու ժամերը	
1 20 Ուղղակի Պէպէք	2
3 — Ուղղակի Պէպէք	45
3 30 Ուղղակի Պէպէք բացի ուրբաթէ	43
4 10 Ուղղակի Պէպէք ուրբաթի Պէլլ. Զնկ.	18
4 45 Ուղղակի Պէպէք բացի ուրբաթէ	32
10 35 Պշք. Սր. Գրչ. Արն. Պէպ. Գնտ. Ա. Ի. Հս. Պոյմ. Գնլ. Ենք. Բշպ. Պէյզ. բացի Ուր.	19
11 15 Գապ. Պշք. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ր. Հ. Պոյմ. Ենք.	18
11 45 Պշք. Օրթ. Գրչ. Արն. Գնտ-Ա- Հս.	20
12 15 Պշք. Սրթ. Գրչ. Արնվ. Պէպէք.	32
Կամուրջէն Ասիական Եվրոպա երթեւեկող շոգենաւերու ժամերը	
1 30 Պշք • Գգկ • Պէլլ. Զնկ • Վնք. Գնտ • Ա. Հիս • Գնլ • Զպգ • Բշպ • Պէյզ •	38
1 50 Ուղղակի Վանիքէոյ բացի ուրբաթէ	34
3 — Իսկ. Գգկ. Պէլլ. Զէնկ. Վնք. Գնտ. Ա. Հ. Գնլ. Զպգ. Բշպ. Պէյզզ	39
2 50 Ուղղ կի Գանտիլի բացի ուրբաթէ	32
4 35 Պշք. Սրթ. Պէլլ. Զնկ. Վնք. բացի ուր.	45
8 45 Պշք. Գգկ. Պէլլ. Զնկ. Վնք. Գնտ. Ա. Հիս. Գնլ. Զպգ. Բշպ. Պէյզ.	45
9 30 Պշք. Գգկ. Պէլլ. Զէնկ. Վանք. Գնտ. Ա. Հ. Ուրբ. օրերը 20 վարկեան վերջը	38
10 15 Իս, Գուզկ. (բացի ուրբաթէ)	42
10 20 Պշք. Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Զպգ. Բշպ. Պէյզ. Մէզ. Ր. Ա. Գավաղներ	39
10 30 Պշք. Պէլլ. Զէնկ. Վնիք. Ուրբ. օրերը 20 վարկեան վերջը Գպ. Գգկ. Գնտ. Ա. Ր. Հս. Պոյմ. Գնլ. Ենք. Բշպ. Պէյզ.	33
10 40 Իսկիտ Գգկ. (բացի ուրբաթէ)	20
11 — Պէշ. Բ. Գգկ. Պէլլ. Զնկ. Վանք. Գնտ. Պէպէք բացի ուրբաթէ	31
11 20 Գնտ. Ա. Հիս. Գնլ. Զպգ. Բշպ. Պէյզ. օրերը Գուլկունմնուզ	38
12 — Պէշ • Գուզկ • Պէլլ • Զէն • Վան • Պէպէք	33

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (74)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

Օր. Մարգրիտ այլափոխուածի պէս էր.

Մերունի դատաւորին այս յստակ և բացայայտ խօսքին վրայ՝ կը թուէր իրեն թէ ճշմարտութիւնը ծածկող մէգը կը փարատէր, և ինքը կը տեսնէր, մատովը կրնար շօշափել։

—Այո՛, գոչեց, այո՛, իրաւունք ունիք, պարո՛ն...։

Դատաւորը վայրկեան մը խորհելէ ետեւ շարունակեց.

—Պ. տը Ֆոնտէժի մտածութեան շարժառիթն այնչափ յստակ կերպով չեմ տեսներ, բայց սա կէտը կրնամ որոշել։

Ծառայներէն բան մը չէր իմացած. ապացոյցն այս է թէ հոս եկած ժամանակ ձեզ միակ կտակընկալ ժառանգ կը կարծէր անեղբայրպէս։

Դիտէր, լաւ ըմբռնեցէք զայն թէ Պ. տը Շալիւս նախազգուշական տնօրէնութիւններ ըրած էր, զորս դուք չէիք գիտեր, բայց իրեն ծանօթ էին։

Ձեզնէ իմացածը չփոխեցուց զինքը։

Եւ խօսքն կոմսին աննախատեսութիւնը դարմանելու համար՝ այն ատիճան փութկոտութիւն ցոյց տուաւ որ կարծես թէ ինք պատճառ եղած էր այդ աննախատեսութեան։

Ձեզ իր որդւոյն կնոջը ստիպած միջոցին այն ատիճան այլայլած էր, որ տեսնողը կ'ըսէր թէ ձեր թշուառութիւնը կը տանջէր իր խիղճը, և կը ջանար շուտով մ'առաջքն առնուլ։

Այժմ եզրակացուցէք...

Խեղճ աղջիկը դատաւորին աչերուն մէջ կը նայէր, կարծես գողալով թէ սխալ կը հասկընար անոր տարտամ կերպով յայտնած գաղափարը։

—Ուրեմն, պարո՛ն, ըսաւ սոսկալի վարանումով մը, դուք կ'